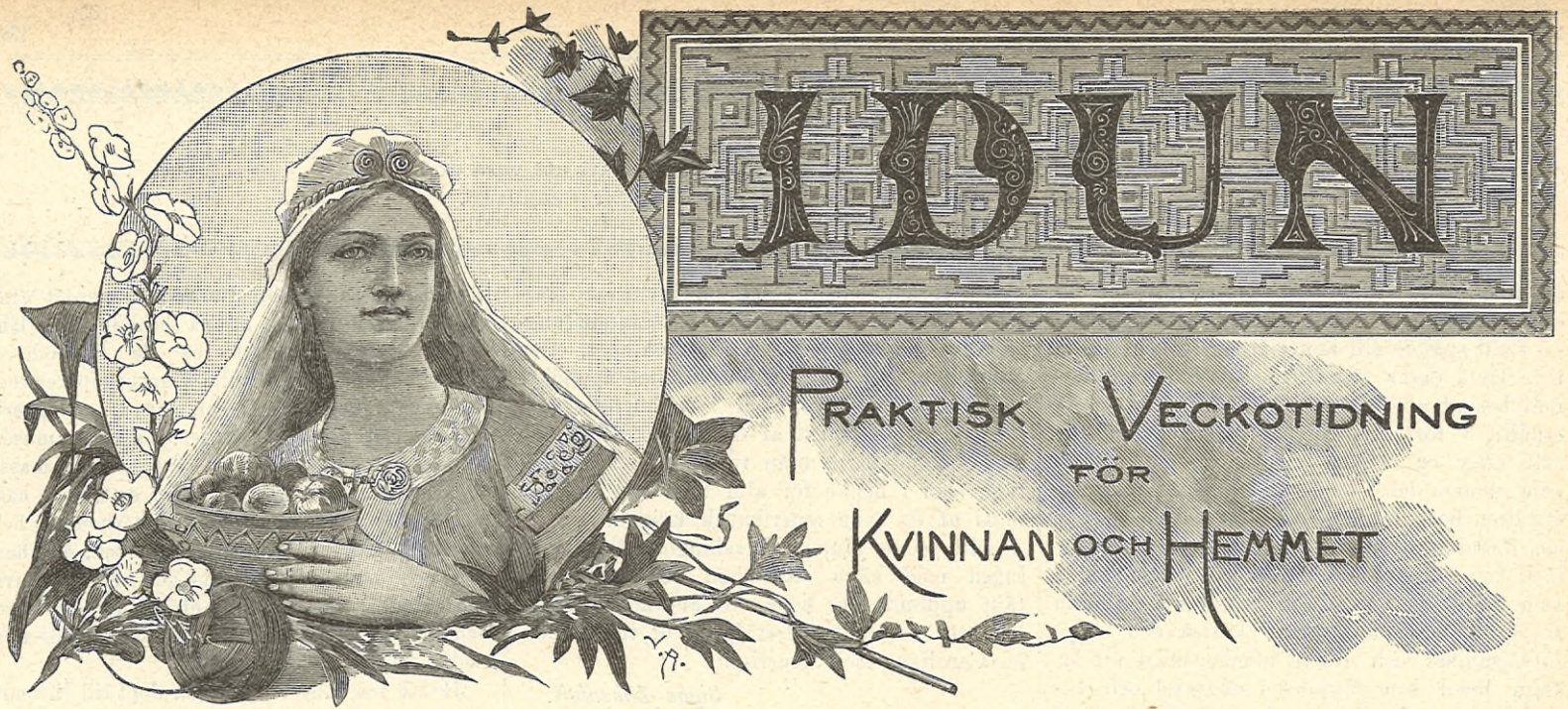

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm. Gernandts Boktr.-Aktieb.

N:r 49 (259)

Frëdagen den 2 december 1892.

5:te årg.

Prenumerationspris pr år: Idun med Modetidning och kolorerade planscher kr. 8:— Idun m. Modet. utan kol. pl. > 6: 50 Idun ensam > 4:—	Byrå: Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr. (Aftonbladets nya hus.) Prenumer. sker i landsorten å post- anstalt, i <i>Stockholm</i> hos redaktion.	Redaktör och utgifvare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 12—1. Allm. Telef. 61 47.	Utgifningstid: hvarje helgfri fredag Lösningspris 15 öre (vid kompletteringar).	Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.

Carolina Harrison.

Knappast har ekot af de festtoner och det jubel förklingat, hvar af Förenta Staternas stora och mäktiga republik genljudit från Atlantens strand till Stilla hafvets kuster vid firandet af Columbi minne, förrän ett dödsbud kommer, som försänker dess nyss så glädjedruckna folk i tårar och sorg. »Mrs Harrison, 'the first Lady of the Land', är död.» lyder budskapet, som i dag fyller hvarje hjärta med sorg hos de millioner medborgare, hvilka i henne funnit idealet af den sanna amerikanska kvinnan.

Carolina Scott Harrison föddes för femtiosju år sedan i Oxford, Ohio. Hennes fader, doktor J. Witherspom Scott, var föreståndare för dåvarande »Oxford kvinnliga seminarium». Den unga Carrie, såsom hon oftast kallades, uppväxte och fostrades i ett hem, där hon från spädate ålder lärde att akta och älska sanningen, och den stränga disciplin, som härskade i detta gammalmodiga hem med dess rena moraliska atmosfär, gjorde henne fullt vuxen att i senare ålder med värdig-

het fylla den ansvarsfulla och upphöjda plats i samhället, hvilken skulle falla på hennes lott. Så gingo åren, och den vackra mörkögda Carrie med sitt glada skämtsamma lynne och sin naturliga älskvärdhet vann hjärtan och sympati bland alla, som hon kom i beröring med.

I samma stad, där hon och hennes föräldrar bodde, vistades en yngling, Benjamin Harrison, såsom studerande vid universitetet. Ehuru tillhörande en af landets mest aktade familjer var Benjamin Harrison fattig och hade ingenting i världen att förlita sig på mer än sin egen förmåga och sin orubbliga viljekraft. Tidigt hade en ömsesidig böjelse uppstått mellan dessa båda unga människor, så synbart olika i många afseenden. Hon liflig, vacker och blyt-rande kvick, han allvarlig, tillbakadragen och af ett oansenligt yttre. Redan innan hans juridiska studier blifvit avslutade, trolofvades de båda, och när Benjamin Harrison vid tjuguet år ålder aflagt sin slutliga examen, hemförde han kort därefter såsom brud sin Carrie, några år yngre

Vill du icke blifva bättre, så upphör du snart att vara god.

S:T BERNHARD.

än han själf. Man ruskade på hufvudet åt denna förening — båda så unga, så medellösa — samt spådde allt annat än en lysande framtid. Hela deras förmögenhet vid deras giftermål bestod af 800 dollars, som mr Harrison erhållit i förskott på en byggnadstomt han ärfvt efter en afiden faster, och med denna lilla summa började det unga paret reda sig ett litet bo i Indianapolis, dit det kort efter sin förening flyttade. Det var ett anspråkslöst hem, bestående af endast trenne små rum, som den unge juristen kunde erbjuda sin brud, men där funnos kärlek och hopp, förnöjsamhet och friskt ungdomsmod att ersätta hvad som fattades i utstyrelse och bekvämlighet. Den unga frun förrättade själf alla hushållsgöromålen, hon kokade, städade och sydde, och det finnes ännu många i Indianapolis, hvilka påminna sig den unga vackra mrs Harrison, iklädd en enkel kalikåklädning, med korg på armen göra sina uppköp för det lilla hushållets behof.

Men så utbröt inbördeskriget, och hvarje medborgare uppmanades att uppfylla sin plikt mot fäderneslandet. Icke att mr Harrison tvekade ett ögonblick att göra sin, men det kändes allt svårt att lämna maka och barn just nu, då det började ljusna, för att gå ett ovisst öde, ja, kanske döden till mötes. Men hon bad honom i första rummet följa pliktens bud samt öfverlämna allt i Guds hand. Ej nog härmed, hon följde honom ut i krigets alla vedermodor och blef inom den brigad han förde från seger till seger en verklig »Sister of Mercy», de sårades och sjukas vårdarinna, de döendes tröstande engel. Vid krigets slut återkom *han* med rang, ära och utmärkelse och *hon* älskad och välsignad af tusentals, med hvilka hon delat krigets alla vedermodor och fasor.

Från den dagen var Benjamin Harrison ej längre den obetydliga juristen, utan en man, af hvilken fäderneslandet väntade sig mycket.

Sedan mr Harrison år 1881 blifvit utnämnd till Förenta staternas senator, inträdde ett nytt skede i mrs Harrisons lif. Deras hem blef för sex års tid i Washington, och hon kom icke allenast i beröring med, utan drog, genom sin älskvardhet och sina många förträffliga egenskaper, omkring sig allt, hvad landets hufvudstad hade af framstående män och kvinnor.

Slutligen, när fäderneslandet visade hennes make den största utmärkelse, som kan vederfaras en medborgare, och han blef högste styresman öfver Förenta staternas mäktiga republik, mottog hon allt detta med ett lugn och en värdighet, som utmärka den sanna ödmjukheten. Ej så liten saknad kände hon öfver att ännu en gång nödgas lämna sitt stilla husliga lif, som alltid utgjort hennes högsta lycka, för att ikläda sig de mången gång så tunga och ansvarsfulla plikterna af en presidents hustru. Det synes också nu, som dessa plikter blifvit henne för tunga och att hon med sitt lif fått betala denna sin aldrig eftersträfvade upphöjelse. Genast efter hennes utbyte af det lugna hemmet i Indianapolis mot Hvita huset i Washington märktes en oroande förändring i hennes förut, åtminstone skenbart, starka hälsa. Så kom influensan och gjorde sin påhälsning i

Hvita huset, och efter den dagen var mrs Harrisons hälsa för alltid bruten. En tärnande lungsjukdom ändade den 25 sistl. oktober, efter outhärliga lidanden, denna ädla och upphöjda kvinnas lefnadslopp, och hon begråtes och saknas icke allenast af en älskad make och sina tvänne barn, utan tillika af en hel nation, som i henne för alla tider skall se sitt ideal af en sann amerikansk kvinna.

Allt sedan Martha Washingtons dagar har ingen med mera värdighet, behag och fin takt uppburit det höga och ansvarsfulla kallet att vara »The first Lady of the Land» än Carolina Scott Harrison.

Signe Ankarfelt.

Daffurua.

Där slottets trappa af ef
vid åldriga muren sig flamrar,
där vildvinet slingrar långa
stänglar och törnrosbuskarna ånga
— där lyser nu månen blef,
där smida strålar i svärmelef
löfven med silfverhamrar.

Ur ranfors och grenars fång
en jätters fram sig sträcker.
Mot trappsteget lätt hon stöder
sin vecklade falk och doftar och glöder.
Fast hotad af vandrarrens gång,
hon dagar och nätter sjunger en sång,
som kärlefsens yrsel väcker.

Men vi, som ej älska få,
vår bitterhet är förklarlig:
när fram däröfver vi vandra,
dystert slutna intill hvarandra,
den rosen vi trampa på.
Hon brinner och rusar i natten så
— och kärlef, kärlef är farlig!

Fredrik Nylander.

Arbetsbrist.

Hvad är klockan? Ej mer än elfva! Åh
hvad tiden dock går långsamt! Hvad skall
man taga sig till innan andra frukosten? Man
kan ju ej promenera så här tidigt på dagen!

Den unga frun steg upp ur den bekväma
hvilstolen, lade gäspande bort sin bok och såg
sig omkring i det lilla täcka kabinetet, där
hon som oftast tillbragte förmiddagen. Allt
var i den förträffligaste ordning; hvar sak stod
på sin plats, icke ett damkorn var synligt,
intet spår af något, som kunde rättas eller
anmärkas på. Ingenting felades, vare sig af
det som var behöfligt och nyttigt eller af det
öfverflödiga och vackra. Tapetserare och ar-
tister hade öfverbjudit hvarandra för att med
den moderna lyxen förena de estetiska fordrin-
garna, och hvartenda rum var så »stilenligt»,
så efter konstens regler utstyrdt som möjligt.

Det unga paret hade uppfyllt allan rättfär-

dighet och på kosmopolitiskt sätt genast efter
vigseln begifvit sig ut på bröllopsresa, läm-
nande åt gästerna att roa sig så godt de
kunde och hade lust till, sedan brudparet rest.
De nygifva hade på ett par månader galopperat
igenom Europas stora städer, beskådat muséer
och vaxkabinett och köpt fotografier i massa,
af hvad de både sett och icke sett, och hade
nu för fem, sex veckor sedan återkommit hem
för att inträda i den eleganta bostad, den hans
mor och hennes mor, hans och hennes systrar
och bröder, tanter och »öfriga anförvandter»
bemödat sig att fylla med allt, som kunde upp-
tänkas af lyx och komfort.

Hvart fru Elly — hon var döpt till Eleonora
efter farmor, men namnet förkortades natur-
ligtvis efter engelskt mönster — hvart hon
än vände sina blickar, kunde hon ej upptäcka
ens en tom plats och ännu mindre en brist i
det utsökta, stilenliga möblemanget. Kabinettet
var möbleradt i rococo, salongen i renässans,
matsalen i gammaltysk stil, rökrummet i moh-
risk stil o. s. v. Och alltsammans så full-
ständigt och genomfördt, att ej ens minsta
grand fanns att lägga till.

Hon gick ut i salen och slog upp dörrarna
till det antika linneskåpet, fylldt från öfverst
till nederst med finaste linnevaror af alla slag,
hvart och ett mönster ombundet med brode-
rade band — äfven här allt så fullständigt
som möjligt. Missnöjd slog hon igen skåp-
dörrarna och gick bort till buffeten; redan
första blicken på de mot den mörkblå sam-
metsväggen innanför de blanka rutorna upp-
radade silfverpjäserna sade henne, att här var
också öfverfullt, och hon gick tillbaka in i
salongen, där hon med en suck kastade sig
ned i ett soffhörn och med trött min slöt
ögonen.

Det är en helt annan sak att gå och be-
skåda fyllda skåp och vishus, när vi veta, att
det är vår egen flit och omtanke som fyllt
våra förrådskamrar, än när andra händer prop-
pat och stoppat dem fulla. Det är också med
en annan känsla man på äldre dagar går och
beser det man under sin arbetstid och i sin
krafts dagar församlat i ladorna, än när man
finner hvarje yttring af verksamhet på den
tid, då man ännu kan verka, stängd genom
att allt, hvad som skulle kunna göras, redan
är undangjordt.

Icke bättre var det ställt med köksdepar-
tementet. Visserligen kom Mari — mamas
gamla Mari, som i tjuu år varit kokerska
»därhemma» — hvarje dag in i kabinetet,
redogjorde för föregående dagens utgifter, och
frågade pliktskyldigast, hvad frun ville hafva
till frukost och middag. Men som frun
vanligen icke visste hvad hon ville hafva
eller kunde få, och Mari dessutom alltid på
förhand hade programmet uppgjort, så var
den rådplägningen snart öfverstökad. Den ut-
märkta huspigan, som tant Jeanette skaffat,
och som fem år tjänat hos presidenten Y:s,
visste sina åligganden så väl och fullgjorde
dem så noga, att fru Elly ej heller här hade
något fält för sin verksamhet eller någonting
att hålla uppsikt öfver.

»Mamma ville veta, hvad jag önskar mig
till julklapp,» sade Elly halfhögt och såg sig
omkring. »Jag undrar just hvad det skulle
vara!» tillade hon småleende, men ändå med

en liten suck. »Jag kan inte upptänka något, som jag kunde vilja hafva, om inte det skulle vara ett spann mjölkhvita hästar och en sju-glasvagn!! Och om jag finge det, så vet jag knappt, hvad jag skulle med det att göra!»

Och så gäspade hon igen och sträckte på sig. Men på en gång var det som om hon fått nytt lif. Hon sprang upp och gick med spänstiga steg in i mannens rum. Hon skulle ju arbeta någon julkapp åt honom, och nu, medan han var borta, passade det så bra att gå dit in och se efter, om något felades, som hon kunde ersätta.

Men därinne var det på samma sätt: toaletten öfverlastad med lyxartiklar, skrifbordet likaså, rökbordet, bokskåpet, klädskalet — allt fullständigt försedt och luxuriöst utstyrdt. Ingenting kunde upptänkas för att öka trefnaden eller bekvämligheten i dessa rum. Taflor och dekorationer på väggar och i hörn, blommor och vaser och makartbuketter — alldeles som i alla de andra rummen — — Nej, hon måste ut och se, hvad som fanns i butikerna, och då skulle hon väl också kunna finna på något att »önska» sig till julen!

Och så påtog hon sin dyrbara promenad-dräkt och gick med en skymt af intresse ut för att söka efter några lyxföremål, som möjligen icke ännu blifvit införda i det eleganta och stilenliga möbelmagasinet, hon kallade hem.

Stackars barn! Vålvilliga mammor, tanter, systrar, väninnor hade i största välmening sammansvurit sig för att göra henne själf till en öfverflödsersedel i ett hem, där det fanns öfverflöd på allt och ändå en högst betänklighetsbrist — arbetsbrist!

Mathilda Langlet.

Giftermålsagenter.

III.

SOCKENSKRÄDDAREN.

Måns Persson hade efterträtt den enögde mästern Knut i yrket och äfven upptagit sin driftige företrädarens verksamhet som giftermålsmäklare för ortens bönder.

Måns var en mycket säffig och färdig man, men när han, klädd i sin långrock och med sin minst tre fot långa måttstock i vänstra handen samt åtföljd af sina lärningar, trädde inom bondens stugudörr, gick en ilning af glädje, blandad med bäfvan för något hemlighetsfullt, genom familjens vuxna söner och döttrar, för att icke tala om tjänstpigorna, som hade kärleksbud från kärasten att vänta genom lärningarna samt tillika gladde sig vid utsikten till att få den förtjänta klädningen sydd inom de närmaste veckorna.

Under de första dagarna talade Måns icke ett ord om något annat, än det som rörde hans förelagda arbete, men då han tillklippt och träcklat ett halft tjog klädningar samt diverse manliga plagg, kunde en van iakttagare märka, att mästern började tänka på den hemliga delen af sin verksamhet.

Med betänksam min betraktade han sina lärningars nedböjda hufvuden, kring hvilka syträdsslingan satt hårdt spänd för att tillbakahålla pannluggarne, strök sitt eget långa, i pannan benade hår sorgfälligt bakom öronen, fäste hållkroken fast i sitt ena byxknä, tog plats i stugans högsäte och började växa en tråd, så den skrek under hans blåstrimmiga vaxkula.

Husfadern, som halfåg i kakelugnsängen, reste på sig; husmoderns fot trampade något

saktare sin spinnrock; man beredde sig till att tala och höra.

»Skulle jag kunna få anstånd med att sy sängdynorna, tills jag varit hos Sven Knutsons i Bolet?»

»Vi ville allt gärna ha de två äldsta barnens hemgiftssängar fullt färdiga nu i höst; en vet ju aldrig, när ens tid är ute, och det är godt att ha beställt om sitt hus.» Det var husmodern, som talade, medan hon i sakta tempo trampade rocken och drog ut den klara »ullråsan» till en fin, jämn tråd.

»Ja, det förstås, en vet ju inte, när en friare, som anstår, kan komma till gården,» sade mästern Måns med mycket a lvar.

»Hvad är det som brådskar så hos Sven Knutsons?» Husfadern styrde rakt på målet, medan han stoppade sin sjöskumpipa.

»Sonen, Knut, är myndig nu och skulle kunna öfvertaga gården — förstås om han får ett bra gifte — de gamla börja bli utslitna och önska få hvila sig. Knut är en rask pojke och på allt sätt hygglig.»

»Hur är det, Måns, finnes där inte mer än en son hos Sven?»

»Nej, och bara två döttrar; den äldsta är gift utsocknes och har fått ut sin arfvedel; den yngsta går och läser sig fram i år; hon är visst jämnårig med er Nils.»

»Vår Nils läste sig ju fram i fjol,» inblandade sig husmodern.

»Det är ju sant. Nå, då är det Knut och er Anna, som äro ungefär lika gamla.»

»Hon är bara på nittonde året; är det icke så, du mor?» —

Medan detta samtal ägde rum i stugans öfre ända, sutto husets döttrar och pigor vid sina spinnrockar nere vid förstugudörren, och det var omöjligt för de i smyg spejande skräddarlärningarna att märka, om någon af dem hörde eller förstod, hvarom den diplomatiska underhandlingen rörde sig.

»Det var något jag ville fråga dig om, Måns,» återtog husfadern efter en liten paus, »men jag kan inte komma på'et. — Jo, vet du något, om Sven Knutson har köpt någon kalf af den nya rasen från Axelvall?»

»Nej, det har han inte, ty han sporde mig just, om jag inte hade sett, hur den nya rasen trifes hos er.»

»Han kan ju komma hit och se, när han får tid,» genmålde husfadern och gick ut. Han hade nu gifvit sitt bifall till sin dotters giftermål med en yngling, som var henne så till vida obekant, som hon endast sett honom i kyrkan några gånger och aldrig talat ett ord med honom.

Nu var den svåraste delen af sockenskräddarens hemliga uppdrag fullgjordt, men det återstod att af husmodern få besked om, huru många sängkläder och hur stort linneförråd som dottern medförde i boet, ty detta intresserade mor Sven Knutson på det lifligaste.

»Kanske jag kunde sy åtminstone Annas hemgiftsdynor med detsamma, ifall de icke äro allt för många,» sade Måns begrundande.

»Till fyra sängar. Hur många får Knut Svensson?»

»Han skall ju ha gården med löst och fast. Det är ett godt bo för en ung kvinna. Men mor Sven Knutson hade hört talas om er nya randning på dynor och ville nog, att jag skulle skaffa henne den.»

»Jag skall randa af den på en bit väfsticka, som du kan lämna henne vid tillfälle.»

»Kanske Anna ville göra det; mor Knutson har hört så mycket godt om hennes väfkonst.»

»Mästern kan ju själf spörja henne, när det bär sig.»

Spinnrocken sattes i raskare fart; Måns visste nu, att samtalet i det föreliggande ämnet var avslutadt och saken afgjord, ty det föll honom ej in, att flickan skulle säga nej till ett så ansenligt anbud.

Med den mest oskyldiga min randade Anna sticken och räckte den själf åt mästern, som nästföljande söndag begaf sig till friarens hem med sitt goda budskap.

Så kom under loppet af veckan Sven Knutson »för att se på Axelvalls-boskapen», och nu hade sockenskräddaren spelt ut sin roll och kunde med lugn afvakta sakens vidare utveckling, under det han tänkte på att skaffa sig nya mönster till brudens klädning och till brudgummens kostym.

Utom detta för sockenskräddarens ärelystnad mycket smickrande syarbete var han så godt som själfskrifven bröllopgäst samt kunde emotse en ansenlig »förning» af gillesmat med sig hem till sin hustru och sina tystlåtna lärningar. Men långt innan detta bröllop kom till stånd, var sockenskräddaren i färd med att på annat håll och på liknande sätt inleda nya giftermåls affärer.

Ave.

”Glädjebringare”.

Har ni någon gång en vår eller sommar, medan trädgårdarne blomma och fälten stå gröna och det susar i de lummiga trädskronorna, legat bunden vid er bädd, med sjukrummets fyra väggar obarmhärtigt skiljande er från det brusande vårlifvet därute?

Har ni då känt, hur underbart lockande detta vårlif ibland kan förefalla, hur en solstråle, som silar in mellan jalousiens spjälor, kan sätta hela fantasien i skälfning, hur en vindfläkt från vårlifvet i de feberheta ådrorna kan väcka den mest förtärande längtan efter lummiga skogar, efter svalor, porlande bäckar, efter fågelsång och blomsterdoft, efter allt det som gör våren så skön och som i det tysta, mörka sjukrummet förefaller som en hägring från en annan värld?

Och har ni erfarit, hvilken obeskriflig glädje man känner, då man ligger så där och drömmar och längtar och en vän kommer in och sätter en bukett friska blommor bredvid ens bädd? Dessa blommor föra liksom genom ett trollslag hela naturens tjusning in i rummet; de bära med sig en hälsning ifrån skogar och ängar, den sjuke pressar sitt ansikte mot de svala, doftande bladen, och med ögonen slutna drömmar han sig fri ur den kvafva kammaren, bort dit hans längtan drar honom, där fåglarne sjunga och stora susande skogar sluta honom i sin famn.

Blommorna, vårens och sommars barn, föra alltid glädje med sig, emottagas alltid, hvart de komma, med tacksambet, men aldrig sprida de så mycken glädje, bringa de så mycken tröst som vid en sjukbädd. Vid glädjens fester, som de måste vara med om att smycka med sin fågning, få de oftast blott ett flyktigt erkännande, ett tanklöst tack, men den sjuke, som förbränner dem med sin febervarma hand, sin heta andedräkt, han skänker dem sin kärlek, sin tacksambet, de få trösta och hugsvala honom i hans plågor och längtan.

I denna stund, medan du läser dessa rader, lida tusen och tusen människor i hundratal sjuksalar — bleka, utmerglade, skeppsbrutna, ligga de där på sina bäddar, läka-

rens knif har söndersargat dem, kräftsjukdomar förtära deras inre, feberbranden lyser i deras ögon...

Till huru många af dessa bäddar, där våra lidande bröder och systrar kämpa mot plågor och död, har en kärleksfull hand bragt några af de blomstervärldens glädjebringare, som man ärså snabb i att bryta åt lyckans barn?

Jag vet icke, men jag tror ej, att de äro många, åtminstone icke i vårt land.

Och dock finnes äfven här en ansats till denna kärleksverksamhet, äfven här har organiserats en »blomstermission», som, om än icke mycket känd och utbredd, dock kan vara en början till någonting, som en gång skall utvecklas till ett lefvande och kraftigt vittnesbörd om den kärlek, hvares lifsvillkor är att gifva ut sig för andra.

I nr 32 af Idun för i år förekommer en af fru Ramsay skriven uppsats om blomstermissionen; varmt och lifligt skildrar hon däri, hvilken roll blomstermissionen spelar i England, hur nödvändigheten af dess tillvaro trängt in i det allmänna medvetandet, hur på egendomarne man t. o. m. har en särskild liten trädgård, där man odlar blommor till missionen o. s. v.

Denna artikel har närmast gifvit mig anledning att i Iduns spalter införa några ord om Kristna föreningens för unga kvinnor blomstermission, som måhända icke så många ha reda på. Den verkar — om än i smätt — alldeles som blomstermissionen i England. Hvarje söndag gå några af dess medlemmar omkring på sjukhusen och dela ut blommor, textade kort och frukter — efter råd och lägenhet; vid jul eller påsk anordnas kaffe-bjudningar på Grubbens gårde eller något annat ställe o. s. v. Medlemmar af föreningen, som hafva landegendomar eller sommarhöjen, skicka in blommor därifrån, andra bidraga med textade kort eller apelsiner.

Men verksamheten behöfver ökas; vi behöfva mera blommor, mera frukter, flere arbetare. Ty sjukhusen äro stora, och de lidande, som ligga där och längta efter en fläkt af tröst och lifsglädje, äro många. O, att ingen af dem behöfde vänta förgäfvets — hur mycket blommor vissna ej nu i praktfulla trädgårdar, utan att glädja någon — att de i stället kunde hitta vägen till de dystra sjuksalarne och blifva glädjebringare åt lidandets barn! —

Jag vet, att bland Iduns talrika läsekrets finnas hundratals personer, som äro ägare af drifhus och trädgårdar — männe icke en vänlig erinran om all den glädje och tacksamhet, en sändning frukt och blommor till K. F. U. K. blomstermission skall uppväcka, kunde förmå en och annan att någon gång komma ihåg blomstermissionen med en gifva?

I den händelse, att någon skulle vilja följa denna uppmaning, bifogar jag ett litet praktiskt råd, nämligen att skicka blommorna, så att de på lördags kväll eller söndags morgon ankomma till K. F. U. K:s byrå, Arsenalsgatan 2 A, Stockholm, då de hinna fram i rätt tid till utdelningen, som sker efter gudstjänstens slut.

De blombuketter våra unga sjukhusbesökerskor föra med sig äro vanligen icke många och ofta ganska enkla, i synnerhet på vintern. Måtte kärlekens drifkraft mångdubbla antalet och i gifvarens hjärta uppväcka känslan af att, om en skön blomma fröjdar den friska och lyckliga, gör den det i ännu högre grad med dem, som ligga fångslade i sjukdomens bojar. *Mathilda Roos.*

Julfrid.

Mathilda Langlets uppsats om »Jul och julklappar» i ett af Iduns senaste nr tilltalade mig särdeles mycket. Innerligt önskar jag framgång åt de behjärtansvärda sanningar, som den innehöll.

Får jag nu också i all anspråkslöshet komma fram med en tanke om »Jul och julklappar» och få rum för densamma hos Idun, likasom jag lifligt önskar hjärterum därför hos Iduns flitiga julklappsarbetande läsarinor? I kära svenska systrar, som just nu ha edra älskande hjärtan och hufvuden fulla af tankar på julfröjd och julgäfvor, läggen dem åt sidan för en stund eller, ännu hellre, *uppoffren* några af dem för min lilla framställning!

Jag skall försöka att inte säga för mycket, och dock blir mitt hjärta öfverfullt, när jag tänker på mitt ämne. Men låten mig först, innan jag går vidare, se Eder in i ögonen? Riktigt! Ännu stråla de i oförminskad glans. Ännu rodna sammetslena kinder, och ännu finnes ett öfvermått af hälsa och lefnadslust, ett rikligt öfverflöd af lyckliga känslor och leenden vid tanken på alla de glada öfverraskningar, som I stån i begrepp att göra, och alla de vackra och kärkomna gåfvor, som I skolen komma att få. Men skall det också så vara några veckor längre fram i tiden? Fars älskade villiga »tös», mors allrabästa hjälpreda, skall hon äfven då stråla af hälsa och lefnadslust? Ack nej! Bleka skuggor smyga genom hemmet. Far vill ha ett ögonblicks hjälp att leta reda på en undangömd bok eller dagens tidning. Alltför gärna ville han äfven ha ett litet sällskap på sin hvilotimme, men tösen har »inte tid», »alldeles omöjligt». Far drager en suck och går helt resigneradt åter in på sitt arbetsrum med en innerlig önskan, att julen »väl vore öfver», att hans flicka hade litet mindre julklappsbestyr och litet mera tid för honom. Och mor, som har stök och bestyr med julstädning, julslakt, julbak m. m., dubbelt så mycket göromål som eljes, hon näns inte säga något åt flickorna, ty hon vet, hur olyckliga de skulle känna sig, om »klapparne» ej blefve färdiga. Från morgon till kväll gå hennes trötta fötter oförtutret omkring, på det intet skall blifva ogjort till den stundande helgen. När natten kommer och sömnen sänker sig ned öfver jorden, då undrar den ännu vakna modren med oro, om ingenting är glömdt, men troligtvis gå ändock de oroligaste tankarne in till arbetsrummet, där tysta, beställsamma tomtar sömma, brodera, måla och snida de härligaste julgäfvor. Allt till beredande af julens fröjd och glädje, men detta kanske äfven och det utan att de kära, flitiga tomtarne hafva en aning därom, på bekostnad af det allra förnämsta, julens frid. Och det bara för att tomtarne vilja ha så mycket gjort och börja därmed *för sent!*

När sedan julafton är inne, kanske råder då ännu en nervös brådska, kanske lägges då sista handen vid någon större, ej fullbordad julklapp. När man så ändligen samlas för att taga upp »klapparne», hvem har klädt granen, hvem har dukat julbordet? Flickor, flickor, Ni lackade julklappar, minns Ni det? Eller sydde till och med i smyg på det sista arbetet. Glädje och kärlek ha Ni nog känt därvid, men hvar är nu friden, hvar äro de strålande ögonen, hvar de

rosiga kinderna? Ack, det fördärfliga nattvaket har härjat outhärligt. Sömniga, uttröttade, utledsna äro Ni litet hvar. Har jag inte rätt? Jag vet ju allt detta så väl, af egen erfarenhet, ty jag har också varit en sådan där oförståndig, nattjulklappsarbetande varelse. Men jag har insett fördärfvet därmed, och jag kan aldrig tänka mig, att jag skall komma att bereda eller erfara mindre verklig julglädje, därför att jag inte ämnar sitta upp cirka 4 veckor hvar eller hvarannan natt och förstöra min hälsa både för den stundande högtiden och kanske därigenom ock för *all framtid.*

En annan bild till den förra:

Det oundvikliga julstöket är öfver. (Det vore visserligen ett önskningsmål, äfven det, att därvidlag en liten reform kunde införas.) Julgäfvorna, helt obetydliga, kanske så mycket mera kärkomna, äro färdiga och inlagda. Julaftons morgon rinner upp. Friden inne i huset lyser ut genom de klara rutorna. Frid ute i nejden, frid i hjärtan och sinnen. Denna dag, en värdig förberedelse till den heliga natten, då englar sväfvade ned till jorden att åter och åter till troende hjärtan föra sitt glada badskap. Och vid julgranen sedan om kvällen, då jullusen dock allra skönast återskimra inne i barnaögon, då talar far om frälsningens evangelium och mor börjar sakta att sjunga — »Nu segrar alla trognas hopp, vid englars lofsång rinner opp, så skön och klar en morgonstjärna.» — Du känner dem väl, de heliga tonerna!

Jag har så många gånger undrat, hvarför inte julen varit detsamma, sedan jag blef »stor», som när jag var en liten en. Nu har jag funnit det. Vi fullvuxna människobarn äro uttröttade af allt det arbete, som föregår helgen, våra sinnen äro icke längre spänstiga, de äro nedtyngda af jordiska omsorger. Mor och far skicka oss icke längre till sängs »i god tid», så att vi med stärkta och uthvilade lemmar kunna bli väckta till »ottan». Långt efter midnatt äro vi ännu uppe, och vakna vi för att begifva oss af till kyrkan, så är det med tunga hufvuden och värkande kroppar. Och huru skall det då vara med den inre harmonien? Kan du ännu inom dig känna samma nästan öfverväldigande känsla af lycksalighet som förr, när du nu stämmer in i julpsalmen, den evigt unga, den som i det svenska landets tempel ljuder så godt som samfälld denna dagens tidiga morgonstund?

Det gäller att bryta med gamla inrotade fördomar. Jag beder Eder så innerligt, I svenska systrar! Tänken, medan ännu är tid, på att för edra hem, för far och mor och kanske för en ännu kärare, bevara eder julfrid, eder hälsa och edert mod!

Af hela mitt hjärta önskar jag nu Eder alla en god, en glad, en lyckosam och fridfull jul!

Maja Bernhardsdotter.

Mildhet och undergifvenhet äro kvinnans starkaste vapen.

Ögonen och hjärtat äro alltför ofta källan till kvinnans omdöme.

Meilhan.

Lättjan färdas så långsamt, att fattigdomen snart hinner upp honom.

Franklin.

På Børsen.

En vandring genom utställningen och basaren till förmån för de svenska kvinnornas Chicagoutställning.

En ström af människor myllrar upp för de breda trapporna i Stockholms Börs. Flertalet utgöres väl i dag af damer: eleganta pälsbrämde vintertoaletter blandas bland anspråkslösare dräkter, vittnande, att det som här förehafves intresserar äfven vidt skilda kretsar. Men äfven män i stort antal komma och gå. Det är främst en kvinnornas sak, men ock en national sak, det här gäller, och ingen med sinne och hjärta för fosterlandets utveckling och framgång på hvarje område kan stå likgiltig.

Vår energiska damkomité, som arbetat och arbetar på, att den svenska kvinnan värdigt måtte representeras å den stundande chicagoutställningen, framlägger här resultatet af sitt arbete. En svensk kvinnlig chicagoexposition på förhand således! Allt för många torde ej de bland oss vara, som komma att en gång med egna ögon få skåda den stora utställningen i den fjärran västern, och därför begagna vi med så mycket större glädje tillfället i dag. Men ett är att märka: det är icke endast, hvad som antagits för Chicago, som här exponeras, utan äfven hvad som ytterligare erbjudits, men af brist på utrymme ej kan få medfölja.

Älskvärda läsarinna, vill Ni anförtro oss eder arm och det ärofulla uppdraget att tjäna Er som ciceron på en liten vandring genom de festsmyckade lokalerna? Entrén, 25 öre, är satt så billig, att ingen må fördenskull kunna anse sig utestängd — vi offra med nöje den lilla skärven vid ingången!

När vi ur den med flaggor och grönt dekorerade vestibulen träda in i stora börssalen, möter oss en angenäm syn. Det vackra rummets ljusa och glada färger — hvitt och guld — förhöjas i dag rundt om alla väggar med dekorationer af grönskande växter, blågula svenska flaggor omväxlande med stjärnbaner och ståtliga sköldar från vår skicklige Grabows atelier. Den stora långväggen midt för ingången under fönstren upptages till hela sin utsträckning af konstnärligt ordnade utställningsföremål. På dess midt hänger ett stort porträtt af drottningen, utställningens höga beskyddarinna, måladt af fröken *H. Lindgren* och verkningsfullt omramadt af flaggor och grönt.

* * *

En sorlande ifrig skara brusar här inne vid musikkapellets toner. Men vi lotsa oss skickligt fram genom trängseln. På bord, hyllor och monter i en lång sträckning erbjuder sig ett rikt färgspel af växlande stoffer och motiv. Det är de textila kvinnoarbetena, som, hvilket är helt naturligt, behärska det första intrycket genom sin mängd och sin dekorativa prakt. »Handarbetets vänner» föra naturligtvis främst af alla sina runor med den äran: en utsökt samling af broderier och väfnader af alla slag bär vittne om de oafslätliga framsteg, det lifskraftiga sällskapet åstadkommer för vår inhemska handarbets- och textila konst. Mästerliga gobeliner i mjukt förtonande färger med blomster- och fruktmotiv, svällande mattor i flossa med stilren komposition, portier i egendomliga färgbjärta skånska väfnader, möbelbeklädnader, kuddar och afdel-

ningsskärmar i alla slags konstsoem och stilar, broderi och applikation, kläde, silke, läder — en sannskyldig färgernas och stilarnes fest, vid hvilken ögat berusar sig.

Selma Giöbels utställning står värdigt vid sidan här af. Vi hinna icke ingå i några detaljer af all denna handarbetsrikedom; för de talrika besökarinnorna af de permanenta utställningarna här i hufvudstaden äro de förut välbekanta. Bland mera representativa namn på detta område saknas nog icke många; *Tora* och *Jakob Kulle* gå i spetsen för den originella skånska väfnadsindustrien, som i Amerika bör ha utsikt att göra uppmärksamhet och lycka.

Tekniska skolan har en mångsidig afdelning prof på de kvinnliga elevernas arbeten inom alla dess olika läroområden, ritning, målning, modellering, metallarbeten, träslöjd m. m.

Från landsorten ha rikliga bidrag insändts; från det nordligaste Sverige till det sydligaste äro skilda landskap representerade. Fröken *Ingelotz* och fru *Charlotte Randel* utställa vackra samlingar af de delikata, världsberömda vadstenaspetsarne.

* * *

Men när edra ögon, kära följeslagarinna, bunnit vänja sig vid denna brokiga lek, skall Ni så småningom upptäcka flere detaljer af intresse, äfven sådana som icke kunna räknas till de textila konsterna, kvinnornas gebit par préférence. Här utställer fru *Hilda Peterson*, f. *Böös*, vår skickliga glaseterska, en väldig, synnerligen vacker glaspokal, »Damernas Chicagopokal». Den bär i djup, konstnärlig etsning ingraverade drottningens och de fem ledamöternas i centralkomitéen namnchiffer.

Se här, hvilket utsökt album! Hvad är väl det? I en alldeles öfverdådlig läderplastik af fröken *Meukow* har komitéen för musik låtit utföra en inläggsperm för 28 kartongblad, af hvilka hvar och ett bär ett porträtt af en svensk ryktbar musikutöfvarinna jämte biografisk text, det hela på det smakfullaste monteradt. Några af våra förnämsta sångerskor, kvinnliga kompositörer och instrumentaler komma i denna tilltalande form att presenteras för världsutställningspubliken, och har man därvid särskildt medtagit dem, hvilkas verksamhet och rykte redan förut trängt utom fosterlandets gränser.

Utom detta album exponeras särskildt fyra större porträtt — en konstellation af fyra lysande stjärnor, hvilkas strålar trängt från soluppgångens land till västerhavets kuster. Behöfva vi nämna dem: *Jenny Lind*, *Kristina Nilsson*, *Louise Michaeli*, *Sigrid Arnolds-son*. De två ännu lefvande ha själfva skänkt sina bilder, *Jenny Linds* är en gåfva af hennes efterlevande make.

* * *

Litteraturkomitéen har också åstadkommit ett vackert album med ineliggande porträtter af de flesta bland vårt lands mest framstående författarinnor. Bland dessa porträtt förekomma några mera sällsynta, det af friherrinnan *Sofie Knorring* till exempel. Äfven detta album är ett verk af svenska kvinnor, utgången från *Selma Giöbels* atelier och utfördt i läderplastik af fröken *H. v. Düben*. Porträtten i detsamma af en kvinnlig fotograf — *Selma Jacobsson*.

På en smakfull bokhylla representera ett sextiootal band af svenska författarinnors för-

nämsta verk deras inlägg i litteratur och vetenskap. Till chicagoutställningen kommer detta bibliotek att betydligt kompletteras. Banden äro utgångna från en kvinnlig bokbindares — fröken *Bettina Leyson* härstädes — verkstad.

Som en representativ personlighet för den svenska kvinnans inlägg på andliga fält höjer sig öfver denna litterära utställning *Fredrika Bremers* porträtt i olja. Den synnerligen intressanta bilden är nyutförd af en af våra talangfullaste målarinnor, och har hon därvid gått dels efter *Södermarks* förut kända porträtt, dels efter *Kjellbergs* byst och olika fotografier, så att här, visserligen i andra hand, dock åstadkommit ett porträtt af charmant likhet, efter hvad det säges, och karaktäristik.

Den stora författarinnan finnes för öfrigt representerad äfven i skulptur i en byst af fru *Anna Hierta Retzius*.

Och så, medan vi tala om konstverk, glömma vi icke den stora, väl utförda fotografien efter *Carl Larssons* kartong till en af de berömda målningarna i Göteborgs kvinnliga flickskola — *Birgitta*, i sanning också hon en representativ bild, som ogärna borde saknas, där den svenska kvinnoodlingen vill hugfästa sina minnen och samla sina frukter.

Och så, medan vi se på album, kunna vi ej gärna förbise det ytterst praktfulla exemplar, som i sig, i särskilda fackpärmar, innesluter alla de statistiska uppgifter, som med stor flit samlats, öfver kvinnans verksamhet på skilda områden här hemma. Hvilka värdefulla och bevisande dokument i all sin kortfattade och torrt exakta form! Genom dem talar halfva vårt land sin historia.

Fröken *Gisberg* har här i hufvudpärmen gifvit ett mästerprof af läderplastik, och äfven af de iulagda fackportföljerna äro de flesta vackra vittnesbörd om konstnärlig smak såsom hälsovårdsafdelningens i hvitt pergament med det röda korssets sinnebild o. s. v.

* * *

Men nej! Kanske trötts Ni till sist af alla dessa intryck, som tränga sig på Er, och en liten oskyldig förfriskning i den poetiska formen af en doftande violbukett kan jag få ha den äran öfverrätta Eder! Blomsterkiosken här i hörnet står till tjänst — välj efter behag!

Ni drar ett djupt andedrag af dess milda vällukt och fortsätter vid min arm er vandring. Ännu återstår allt för mycket af intresse, att vi kunna tänka på någon längre hvila.

Här i hörnet midt emot blomsterkiosken har *Dräkthereformföreningen* anordnat en utställning af sina praktiska modeller till barn- och kvinnodräkter, skoldräkter, kvinnliga underdräkter, lämpade efter hygienens och naturens fordringar. Fröken *Augusta Lundin* låter representera sig och den mondäna toalettkonsten — för hvilken hon ju är en så framskjuten målsman, eller skola vi ej säga målskvinna — genom en charmant promenaddräkt.

Efter hela den ståtliga salens inre långvägg pågår en liflig marknad; här utbudas till salu alla de växlande gåfvor, som skänkts till basaren, lockande i brokig exposition till flitiga inköp i dessa julkloppstider. Kommersen går också undan med all fart. Hvad Ni eller jag här fästa oss vid hålla vi vackert hemligt för hvarandra — kanhända skall det en gång uppenbaras i hvarderas jul-

klappskorg! Nog finnes här tillräckligt att för en god stund hålla en icke allt för beslutsam själ i valet och kvalet.

Men vi styra så småningom våra steg mot ingången till »de femtio äldstes rum». Strax till vänster om densamma bjuder oss en tidningskiosk tillfälle att fylla våra andliga behof. Iduns extranummer går åt som smör, och Ni förlåter oss väl ett förnöjdt leende vid tanken på det goda ändamålet. Se här basarbokmarknadens allra färskaste nyhet, som Ni ej får försumma försäkra Er om, innan upplagan stryker åt. Det är en prydligt utstyrd kalender, eller hvad vi skola kalla den, med ett vackert omslag, komponerad af *Ottilla Adelborg*. Innehållet är också värderikt, som Ni förstår redan af titeln: »Den svenska kvinnans sociala ställning; kronologisk öfver-

Strax bredvid har Ni en utställning från friherrinnan *Rappes* idiotiem. Ni vill knappast tro, att denna nobla, snidade ekmöbel på den präktiga flossamattan, att allt detta är förfärdigadt af hennes vanlottade unga skyddslingar, för hvilka arbetets glädje dock är ett sådant ljus i deras skumma lif. Ni kan själf bli ögonvittne — där intill sitter en af de unga eleverna, en halfvuxen flicka med sin väfstol, samt en gosse, hvilkens skickliga slöjdnif låter det stilfulla mönstret slå ut öfver trädets hårda yta med rimfrostkristallernas matematiska precision.

En mycket intressant utställning är den, som fröken *Hulda Lundin*, i sin egenskap af slöjdinspektris för Stockholms folkskolor, har åvägabragt. Genom en serie af olika föremål, tillverkade af folkskolans unga elever,

»Man bjude lyckan handen!»

Ja, hvarför icke. Vi stiga ännu ett rum längre in och tränga oss fram till lyckohjulet. En smula lotteri sätter ju krydda på de allvarligare sakerna. Och här behöfver man icke så alldeles som annars köpa »grisen i säcken», ty de många vackra vinsterna stå öppet exponerade med sina påsatta nummerlappar, så att Ni lätt kan kontrollera, att all den rätt vederfares Er, som lyckans gudinna gunstigt beskär. Ni släpper en krona ur armbåsten i portomonnän, och Ni vinner — en charmant julklapp åt er fästman och värd det tiodubbla. Eller kanhända vinner Ni ingenting alls, men vet ändå, att er slant kom en vacker sak till godo. Och det är lika roligt.

Men, vet Ni hvad: nu ha vi ärligen förtjänt

Maskinutställning Järnvägsstation Skogsutst. Administration Grufutst. Trädgårdsutst. Kvinnornas utst. Illinois styrelse Utst. för skön konst
Möteshall Mejeriutst. Landbruksutst. Elektr. utst. Utst. för konst o. industri Förenta staternas styrelse Fiskeriutst. o. akvarium Marinutst.

Fågelperspektiv öfver Chicagoutställningen.

sikt». Rätt så, Ni har den redan i er ficka. Kommer Ni till chicagoutställningen, kan Ni där få köpa den i engelsk öfversättning.

* * *

Skölden öfver dörren bär inskriften: *Skol- och hemslöjd*. Vi stiga in, och våra blickar mötas först af en vacker liten utställning äldre broderier. Men sannerligen — sitter icke här under fönstret en veritabel vadstenaknypplerska, så prydlig i sin bind mössa, medan knyppelpinnarne på hennes dyna hoppa och dansa i bizarr lek. Det blir ändå allvar af i form af de stiligaste spetsar, som trollas fram under de skickliga gamla fingrarne. Ni får sträcka Er på tå för att se; här skockas alltid beundrande åskådarehopar.

framställes här den förvånande färdighet de gradvis nå från 7 till 14 års ålder, tack vare den ypperliga och vida beryktade metod, som användes för handarbetsundervisningen vid Stockholms folkskolor. En stor-sömmerska skulle exempelvis ha synnerlig heder af ett så i hvarje den minsta detalj omsorgsfullt och vackert arbete, som en fjortonårig flicka här levererat i denna klädning. Den instruktiva samlingen är anordnad i tvänne stora, synnerligen vackra, skulpterade skåp i fornnordisk stil, som tillsammans uppta en bredd af ej mindre än fyra meter. Här ha vi nog något, som särskildt kommer att väcka intresse på den amerikanska utställningen, då den s. k. *svenska folkskolans metod* redan förut står i högt anseende därute.

en stunds hvila, ett glas vin och en frukt vid buffeten. I den mindre börssalen på andra sidan vestibulen har denna sin plats.

Här är också smakfullt smyckadt med flaggor, sköldar, ståtliga gobeliner och grönt, och unga damer fylla förekommande ert glas, välja edra drufvor, skära för er tårta. Ah, hvad det smakar efter den långa, intressanta, men nog litet tröttsamma vandringen mellan vår »världsutställnings» alla skattekamrar! Ännu en drufva, om jag får be...

Men Ni hejdar er midt i meningen, Ni lyfter er lilla uppnäsa, och i långa andedrag vädrar Ni begärligt. En obeskrifligt aptitretande doft strömmar genom salen.

Ack, det var sant, så när hade jag glömt! Väffelbruket där inne i rummet till höger.

Det, om något, är ögonblickets institution. Två unga hushållsskoleflickor i sina praktiska och nätta blå dräkter, hvita mössor, ögonen klara af elden och de täcka ansiktena blomstrande röda af värmen och ifvern, där de vända sina fräsande väffeljärn. Här är det värst att balancera tillgång och efterfrågan. »Får jag — får jag,» ropa flere röster i hvarandra, och flere armar sträckas med tomma asietter, begärliga efter mer. Men så äro de också delikata, de väfflorna. Eller hvad säger Ni?

*

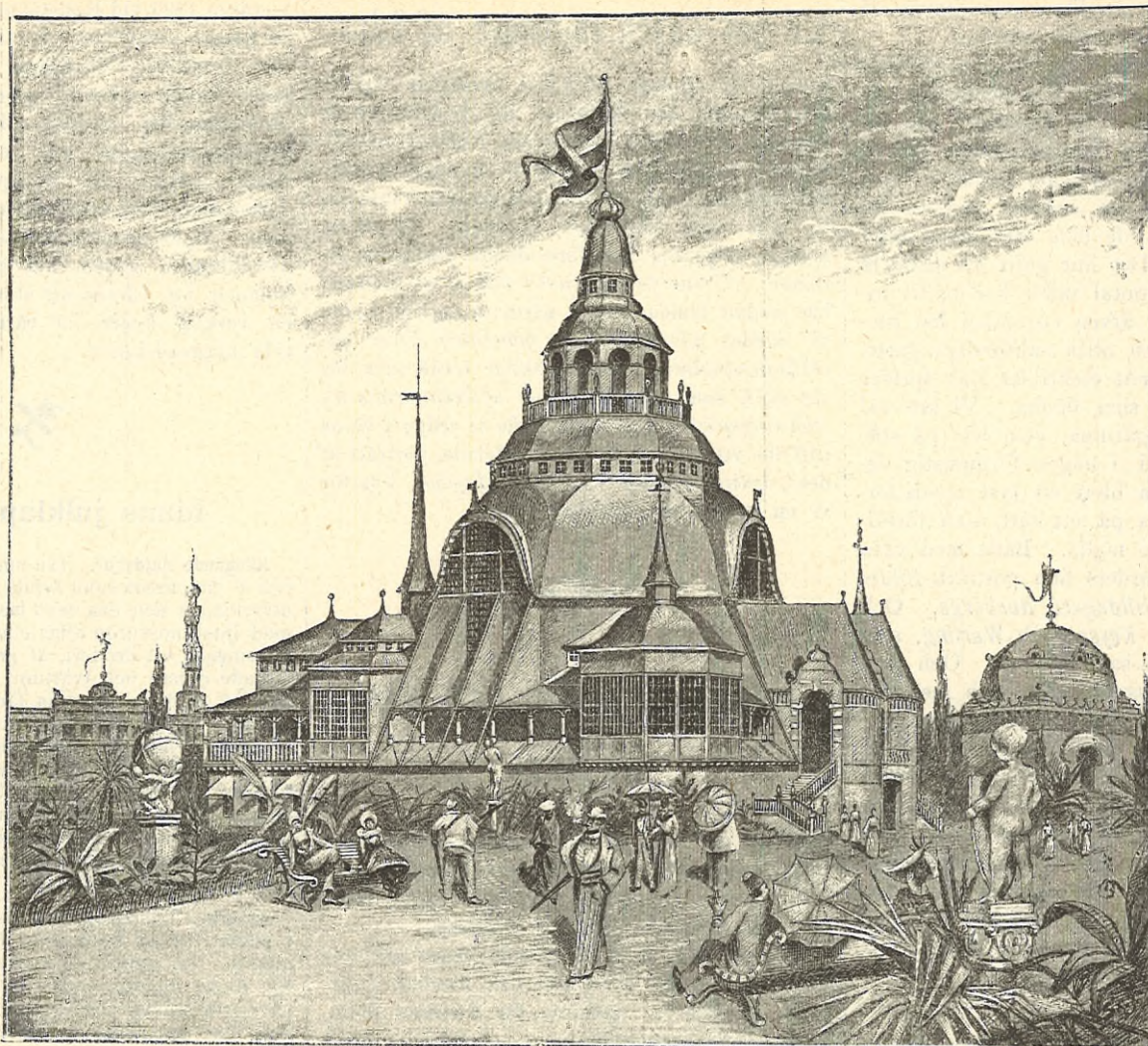
På andra sidan buffeten göra vien visiti »Vildtrummet», en originell tillställning, hvars arrangementer o-

tvifvelaktigt skulle ha väckt gamle jägargubben Ekdahls i »Vildanden» odelade gillande. Hela fonden är dekorerad med granar, ett sannskyldigt nordiskt landskap; mellan deras rötter kilar den vinterhvita Jösse, och allahanda skogsfågel sitter uppflugen i grenarne. Väl förståendes att

villebrådet redan är till lifvet vederbörligen expedieradt, och ni behöfver ej spilla vidare krut på det, möjligen en liten silfverprojektil — de skola ju ha en egen träffsäkerhet, berättar Selma Lagerlöf oss i »Gösta Berlings saga» — ur er portmonnä för förmånen att

sådant. Det är fröken Kerstin Cardon, som har hedern af dess ordnande.

Kvinnornas konstutställning lyder inskriptionen å den gyllene skölden öfver flygelrummen till vänster i den stora borsalen.

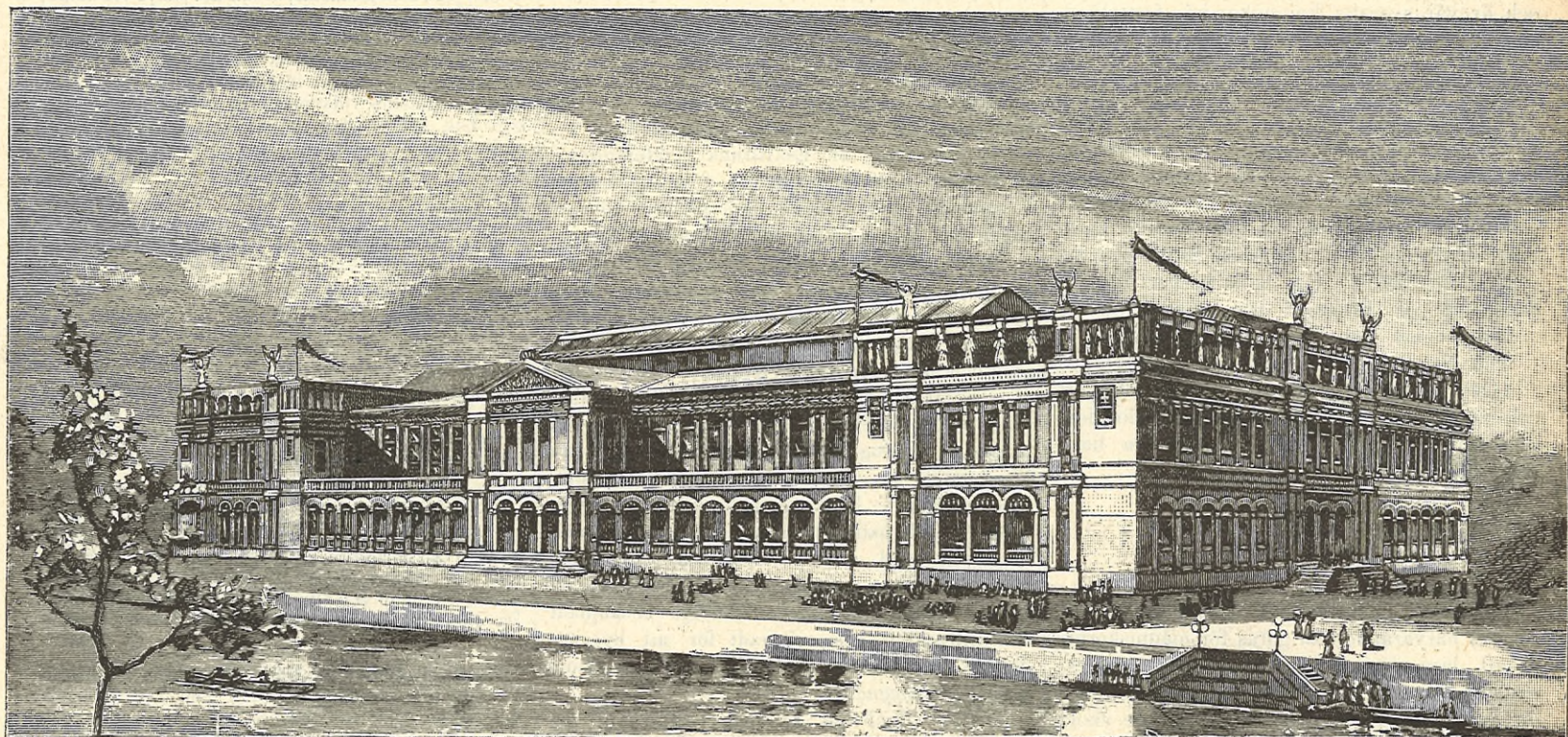
Svenska villan på Chicagoutställningen.

få förflytta något exemplar af fjäderfäet ur denna dess naturliga omgifning till egen stekgryta.

Och sedan vi så grundligen materiellt ha stärkt oss, kanske Ni kan för-må ännu en sista andlig strapats — jag lofvar Er, att den skall bli ett nöje!

*

Paris har sina »Femmes peintres et sculpteurs», som årligen anordna kvinnliga salonger, men vi nordens parisare ha hittills fått nöja oss med att uppleta våra konstnärinnor inblandade bland männen på våra vanliga utställningar. Här har nu för första gången gjorts ett försök att åstadkomma en svensk kvinnlig salong och, vi medge det med nöje, ett mycket lyckadt

Kvinnornas utställningspalats.

Ni kan ej förtycka en liten extra entré, då Ni skådar hvad som bjudes härinne.

Snart sagdt samtliga våra framstående kvinnliga artister äro här representerade och nästan utan undantag af ypperliga och för enhvars konstnärskap karaktäristiska dukar. En hel del är aldrig tidigare utställd; men anordnarne ha icke så ensidigt sträfvat att få det nyaste, att de icke ofta äfven tagit med äldre saker. Det har gällt att alltid få *det bästa*. Ett femtiotal taflor har hållit juryens pröfning — ty äfven en sådan har funnits och det en den allra sakförståndigaste.

Ett bländande hvitt elektriskt ljus sprider härinne hela dagen sina flöden. Vi äro väl icke de, kära ledsagarinna, som här på stående fot vilja ingå i någon förnumstig detaljkritik. Vi nicka blott ett tyst »godt förstånd» åt hvarandra på ett sätt, som förtäljer, att vi båda äro nöjda. Både med våra två duktiga Hildegarders fina porträtt, *Hildegard Thorells* och *Hildegard Norbergs*. Och våra två *Elisabeth, Keyser* och *Warling*, som ock utmärka sig i samma fack. Och med *Charlotta Wahlströms* landskap och med *Ida von Schultzenheims* »Trojna beundrare» — ja, blif ej perplex, det är blott ett par de allra trefligaste raphönshundar — och med fru *Paulis* skärgårdsskärm och med *Jenny Nyströms* vackra sagobilder och med *Anna Palms* solfjäder och med *Ottilla Adelborgs* originalkartonger till »Prinsarnes blomsteralfabet», som blir en julklapp till de unga furstesönerna på gamle Bonniers förlag.

Och med alle-, allesammans!

* * *

Ja, nu ha vi så temligen orienterat oss i denna de svenska kvinnornas lilla Chicagoutställning — ty *liten* blir den väl i alla fall bland de kolossala uppvisningar från alla jordens hörn, som komma att upprullas i vår på världspanoramata vid Michigans stränder. Men det finns ett gammalt svenskt ordspråk, som säger: »liten, men naggande god». Att åstadkomma detta, attaf de små resurserna få fram de gedignaste och bäst kännetecknande resultaten — detta har varit och är vår svenska kvinnokomités fosterländska sträfvan.

Och om vi skulle mötas, Ni och jag, en majdag på den lysande expositionsplatsen i den fjärran jättestaden — hvem vet, hvart våra vägar och öden bära — då tror jag, att vi med stolthet skola kunna stanna framför äfven vårt lands blygsamma insats och känna oss glada, att den svenska kvinnan och fosterlandet blifvit så ärligt och hedrande företrädde. Om detta harvårt förmiddagsbesök på Börsen i dag förvissat oss.

Och nu ett tack för angenämt sällskap!

Och Ni tillägger — och det med rätta:

»Och så ett tack åt alla, som något gjort och något vilja göra för kvinnornas världsutställning. Ännu äro vi ändå bara half vägs till Chicago.»

Det mest gagnrika och välsignade arbete, som för närvarande kan göras för människorna, är att lära dem (hufvudsakligen genom exempel, som vid all undervisning), icke huru de skola »få det bättre», utan hur de skola bli förnöjsamma. Det är hvarje ond naturs och ond varelses förbannelse att äta och inte vara nöjd.

Ruskin.

Ur det extra nummer af Idun,

som i en upplaga af 2,000 exemplar tryckts och skänkts att försäljas till förmån för de svenska kvinnornas deltagande i chicagoutställningen, meddela vi i dagens nummer trenne illustrationer, som vi förmoda skola äga intresse för alla våra läsarinor, i denna tid då så mycket talas om den förestående världsexpositionen. Utom den *Svenska villan*, om hvilken här nedan lämnas några närmare notiser, bjuda vi således äfven på en *generalvy öfver utställningsplatsen*, som tillräckligt torde tala för sig själf, samt en afbildning af *kvinnornas utställningsplats*. Om detta hade vi redan i våras tillfälle yttra oss, då vi meddelade porträtt af dess arkitekt, miss *Gregoria Hayden*, hvarför vi nu endast dit hänvisa.

Svenska villan och dess mästare.

Till den bild af den svenska utställningsbyggnaden på chicagoutställningen, hvilken vi meddela, må fogas några rader om dess tillkomst och dess mästare.

Två af våra mest begåfvade yngre arkitekter, hrr *Gustaf Wickman* och *Fredrik Liljekvist*, erhöles af komitén för Sveriges deltagande i chicagoutställningen i uppdrag att till komitén inkomma med förslagsritningar till den svenska utställningsbyggnaden å nämnda exposition. Resultatet af denna täflan hedrade i hög grad komitén. Ty ehuru hr Wickmans byggnadsförslag var det dyrare, gick löst på bortåt 110,000 kr. och med omkring 6,000 kr. öfversteg hr Liljekvists, beslöt komitén det oakadt att hos regeringen förorda den förres, först och främst därför att detta var det *originellaste* af de två, och vidare emedan det visade ett nära samband så högt torn, där den svenska flaggan bättre skulle synas, samt det för öfrigt medgaf en bättre öfverblick och en lämpligare anordning af utställningsföremålen. Hr Wickmans förslag kom också, med några obetydliga förändringar, hvilka å vår bild äro iakttagna, till utförande. Byggnaden är nu redan fullbordad af Eskilstuna Träförädlingsaktiebolag, som uppförde den å en öppen plats i nämnda stad, men är den nu åter söndertagen och inpackad för att sändas till Chicago.

Den väl belägna plats, Sverige för sin utställningsbyggnad åt sig fått upplåten, och å hvilken det äger rättighet att uppföra en fritt liggande byggnad, gränsar intill Turkiets paviljong och upptager 11,000 kvadratfot. Tomtplatsens beskaffenhet betingar en triangulär grundplan. Herr Wickman har i sin stilfulla och originella ritning användt motiv från våra gamla klockstaplar — särskildt från deras egendömliga sträfvor — hvilka han, för att gifva byggnaden en så nationell prägel som möjligt, sammansmält med andra motiv från våra gamla slott från Vasa-perioden — det hela, såsom synes, likväl alldeles själfständigt behandladt och tillräckligt moderniseradt för att byggnaden till sin karaktär skall fullt lämpa sig såsom *expositionsbyggnad*.

Gustaf Wickman är född i Göteborg den 8 november 1858, genomgick efter förberedande studier i Göteborgs elementarläroverk Chalmerska slöjdskolan och studerade hösten 1881

—våren 1884 vid Konstakademien, hvarefter han på hösten sistnämnda år anträdde en studieresa till Frankrike, Tyskland och Italien. Bland hans hittills utförda arbeten må nämnas de utomordentligt ståtliga och uppseendeväckande förslagsritningarna till en riksdagsbyggnad, tänkt förlagd till Skeppsholmen eller Riddarholmen, och riksbanken till Helgeandsholmen. Hans senaste arbete, som på Chicagoutställningen genom sin originalitet helt visst kommer att ådraga sig stor uppmärksamhet, är en verklig heder för vårt land och vår samtida byggnadskonst.

Iduns julklappsbasar.

Hängande nåtdynor. Två små dynor, 12 cm. långa och 8 cm. breda samt fyllda med kli eller sågspån, öfverklädas den ena med laxfärgad och den andra med ljusst mossgrön atlas eller plysch, hvarpå förut anbringats ett broderi, af grönt silke på den laxfärgade dynan och tvärtom. Kring dynorna fastsys en snilj af samma färg som broderiet eller dynan. Dynorna knyts från ena hörnet samman medels sniljer, som sluta med silkesbollar. Sedan de blifvit rikligt försedda med knappnålar, upphängas de på en vägg, athenienne, kandelabrar eller dylikt, och på så sätt har man ständigt knappnålar till hands. I synnerhet är det bekvämt, när man har hjudning, ty damerna behöfva ofta knappnålar till sina arbeten. *Essa.*

Ankare. Till smågossarnes kostymer kan man, i stället för att köpa, med lätthet själf förfärdiga ankare. De uppritas i önskad storlek på hvit gaze till hvita ankare, svart gaze till mörkblå, samt på något stadigt rödt tyg till röda. Därefter fyllas hela det uppritade mönstret medels stjälk- eller kedjestygn af persiskt garn eller, om sådant ej kan erhållas, af fint yllegarn. Innan man klipper ut ankar, bstrykes det på baksidan med tjockt gummi, som får torka, på det att kanterna sedermera ej skola upprisas. *Essa.*

Ryska tofflor. Ett vanligt toffelmönster användes till mått. För 25 öre mörkgrönt och 50 öre skärt mjukt ullgarn köpes. Af det mörkgröna virkas en toffel af stolpar, som börjas i tån, det skära börjas likaså i tån med en uppläggning och ett vanligt hvarf, sedan virkas hvarvartannat hvarf ygglor öfver vanlig makramékafvel. Vid sidorna virkas det skära fodret bredare, så att det som en rulle vikes öfver kanten af det gröna. Foder och yttertyget sammankastas, innan det påsys vid sulan, så att det blir jämnt. Till sula virkas af skärt med ygglor, så att hela toffeln är skär inuti och grön utanpå. Efter fotens längd beställes en sula, stickad rundtom och infälld, att ej tråden ligger bar. — Toffelns vidsyning vid sulan börjas i tån, och bak sättes ett styft papper som kappa. Det skära fodret nedvikes rundtom i en rulle, däri sättes ett gummiband, och sist isys sulan. — Hela toffeln går till 1,25 och är ett ganska roligt och lätt arbete. *Essy.*

Antik väska. Från mina förfäder har jag hämtat en god idé att ersätta de dyra skärpgehängen med allehanda tillbehör, som numera brukas. — En 1 1/2 dec. bred klädesremsa göres så lång, att den blott är 2 1/2 å 3 dec. från klädningskanten. Därpå sys fyrkantiga eller hjärtformiga fickor, i alla färger, om man vill, eller enfärgade. Vill man brodera på hvarje liten ficka, kunna blott lättare mönster användas. Häri anbringas alla de småsaker, som finnas i gehängen. Vid fickan fastsys ett band som knytes kring lifvet. *Essy.*

Sängpryddnad. Då sängar stå vid en kall yttervägg eller man ej har taflor att pryda väggen med, är särdeles vackert att öfver 2 sängar göra 2 stora sköldar af portierfil, så breda som sängarne och med ett grannt broderi i chattersöm. Sköldarne sättas på papp att ännu bättre skydda mot drag. På ljus vägg bör vara mörk sköld och tvärtom. *Essy.*

Kudde af skänkt förkläde. En praktisk och treflig julklapp, passande för alla dem, som äga lyckan af ett eget rum med en soffa, är en mjuk och god hvilkudde, och kan en dylik med ringa arbete och ej för stor kostnad erhållas på följande sätt. Köp ett vackert randigt ylleförkläde utaf skänksalmogeväfnad, utan hård, häraf sys en kudde, 50

cm. lång och 36 dito bred, med ränderna på tvärn. Sedan syr man ett foder af domestik, detta stoppas med fjäder. Då öfverdraget är påsatt, sättes en tjock snodd omkring och en stor boll uti hvardera hörnet, allt uti samma färger som tyget.

Detta med ordning och smak utfördt blir nära lika vackert som en broderad kudde. Utaf ett dylikt förkläde blir en kudde med ofvannämnda mått samt en mindre i fyrkant. Bollarne arbetas på så sätt: Man klipper af kort tvenne runda skivor till hvarje boll, 5 cm. i diameter, med ett hål inuti, 1 1/2 dito; bägge skivorna läggas tillsammans och öfversys med garn uti de färger man önskar. Man tager en lång ända utaf hvarje färg och syr, till dess hålet är alldeles fullt. Nu skäres ytterkanten upp, och mellan kortskifvorna lägges en dubbel linneråd, som hårdt tillknytes. Korten rifvas bort, och bollen klipptes jämn. Af träden göres en liten snodd, vid hvilken bollen fastsytts på kudden.

Lovisa.

Hur en muff blef en matta åt mormor. Moster Gustafva steg högtidligt in i hvardagsrummet, hållande ett paket af mystisk fason på armen. Föräldrarna voro ute, ungdomen stojade allena. De äldre bland syskonen arbetade på julkappar. Mosters inträde hälsades med glada utrop. Torsten sprang fram, tog byllet, som befriadt från pappersomhöljet befanns vara en kolossal muff, och lät den dansa i luften ett par gånger, innan moster hann räddande träda emellan.

»Ja, mina små vänner, nu skall muffen ej mera värma händerna utan — fötterna.»

»Hur då, på hvilket sätt skall det gå till?» Barnen trädades kring henne. — Mosters ögon öfverforo den glada barnskaran, och hon sade:

»Tänk om ni *alla* finge vara med om att utföra underverket!»

»Åh, det var härligt, präktigt,» ljödo utropen om hvarandra. Torsten lät åter muffen kapriolera.

»Till att börja med lugn,» sade moster och fängade muffen. »Ellen, här har du sprättknif, ser du sömnen, sprätta försiktigt upp den och plocka bort vidsittande ull. Lilli tager fodret och skiljer åt ullen noga. Torsten, spring i köket efter Hannas kardor, som ligga i ullkorgen.»

Hej bara, hvad det skall gå! Torsten försvann.

»Nu är skinnnet rent från ull!»

»Bra! Se här, klipp af detta tyg 5 cm. breda remsor, att det räcker rundt om skinnnet.»

Då moster utvecklade tyget, hördes ett sorl af förtjusning: »Åh, mosters fina brudjöl!»

»Ja» — moster suckade — »malen åter nog till slut upp den, nu måste den nyttjas.»

Det tjocka sidenliknande tyget med inväfda bjärta röda rosor och blå förgätmigej klipptes i lagom remsor, och Ellen började fälla dem på ena sidan.

»Här äro kardorna!» anmälde Torsten.

»Jaha, och här har du den gamla ullen och litet ny till, karda upp det nu vackert, och lät se, att du ej strör ikring dig.»

»Nå, nu är allt klart, ser jag, nu taga vi remsorna, kanta därmed skinnnet och så breda vi ullen på bordet, fästa det hela därpå och vända räta sidan nedåt. Hämta du, Klas, den grofva säckväf, som ligger i tamburen på bordet.»

»Hvad har detta varit?» sporde barnen, då Klas återvände med det begärda.

»En potatissäck! Nu är den tvättad, blekt och väl manglad, se bara, hur hvit och glänsande den blifvit, detta blir ett ypperligt och stadigt foder. Ellen får sy fast fodret riktigt jämnt. Och nu» —

moster tog ur sin arbetsväska 3 stora nystan mattväf, ett blått, ett gult och ett rött — »kom hit, Klas, tag du alla dessa ändar i en hand, och Lilli börjar fläta därpå ett stadigt, tjockt snöre, när du tröttnar, fortsätter Torsten, så Ellen, alla få ni tura om.»

Barnen voro så ifriga, att den behöfliga längden var färdig inom kort.

»Nå, hvad ha vi nu åstadkommit», sporde moster, då skinnnet var kantadt, stoppadt, fodradt och snöret fastsydt.

»En riktigt urstilig matta», sade en basröst vid dörren. Alla vände sig om. Pappa hade oförmärkt inkommit, och nu beundrades konstverket. Det svarta skinnnet tog sig onekeligen väl ut uti det mörkblå tyget, omgifvet af granna röda rosor och förgätmigejer. Till jul får gamla mormor den att hvila fötterna på.

Anita.

Från farmors ungdom.

Berättadt af henne själf och för Idun upptecknad af Claës Lundin.

4.

Lifvet i hemmet var ytterst regelbundet. Klockan sex på morgonen började arbetet i verkstaden, men redan fö-ut voro mina föräldrar i verksamhet, och pigan samt lärgossarne hade gjort undan åtskilliga grofsslor, t. ex. från Stortorgsbrunnen burit hem en väldig kopparflaska med dricksvatten, i förbigående sagdt ganska dåligt, samt åtminstone hvar annan dag från klappbryggan vid Flugmötet, nedanför den storartade sopbacken, fyllt en så med sjövattnet, hvilken, hängande under en stång, som hvilade på de bärandes skuldror, forslades uppför Tyska brinken och sedan flere trappor upp i huset. Denna vattenforsling, tjänstfickans och lärgossarnes kanske styfvaste arbete, orsakade att trapporna nästan ständigt voro nedspilda och slippriga samt under vintern islupna, hvaraf arm- och benbrott ofta voro en följd. Men det var man van vid och hade naturligtvis ingen aning om en vattenlednings fördelar.

Vi barn väcktes icke förrän klockan mellan sju och åtta, ända till dess min bror började gå i Klara skola, då hans uppstigande måste ske förr. Vi fingo alltid kaffe på sängen och doppade hvar sina två långa skorpor, som pigan tidigt hämtat i bagarbodluckan i grannskapet. Min bror utrustades med frukostbröd, då han begaf sig till skolan, eller, hvilket han tyckte mera om, sex styfver i frukostpengar, vid högtidliga tillfällen ända till två skillingar banko.

De hemmavarande åto alltid riktig frukost, vanligtvis dock endast kallmat, klockan nio. Middagsmålet hade under vår tidigare barndom intagits klockan ett, men efter skolgångens början framflyttades tiden en half timme. Maten var tillräcklig och, åtminstone som jag då tyckte, väl lagad, men aldrig af finare slag. Min mor betrodde aldrig pigan att ensam tillreda måltiderna. Sill, salt strömming, lutfisk och kabiljo, välling och ölsupa förekommo ofta. Hvar torsdag var, som ännu i många hus, ärtidag. På söndagarne åts vanligtvis ox- eller kalfstek och därpå köttsoffa, ibland också endast pepparrotkött. Soppan var alltid andra rätten. Någon tredje förekom icke.

Kaffe dracks klockan tre, och klockan sex åts en smörgås, hvarefter gröt, vanligtvis mjölgrot, förtärdes klockan frammot nio, hvarpå vi genast gingo till sängs.

Hösttiden inköptes så stora matförråder för vintern, som penningtillgången medgaf, fläsk och kött, som saltades hemma och lades i stora tunnor, saltad lax och strömming, potatis, ärter, kålrötter o. s. v. Det var som skulle man förse sig för en långvarig belägring. Vintern belägrade nog också Stockholm, ty då voro vi afskurna från åtminstone hvarje regelbunden förbindelse med den öfriga världen, och tillförseln af lifsmedel var ytterst knapp. Finland var då ännu till god del Stockholms stora förrådshus, men med »paketernas», de små Åbogaleasernes, skutornas och storsluparnes sista resor för året upphörde den tillgången.

Färsk fisk syntes just ej mycket till under vintern, men man köpte så mycket mera lutfisk af lutfiskblötterskorna i Fiskargången bredvid Södra slaktarhuset invid Slussen. De som bodde på Normalm och Ladugårdslandet och äfven folket på Kungsholmen hade ingen närmare Fiskaregång än den vid Norra slaktarhuset, där Nationalmuseum nu står. Kött köp-

tes aldrig på salutorgen, fanns ej heller där, utan saluhölls endast i de två slaktarhusen. Det såldes efter en af magistraten vid hvarje månads början utfärdad taxa, hvilket äfven var förhållandet med öl och allt slags dricka samt mjukt bröd. Jag kommer mycket väl i håg, huru min far klagade öfver de svåra tiderna, då min mor en dag kom hem från slaktarhuset och berättade, att taxan på oxkött ökats till elfva skillingar riksgäld för en mark samt på kalf ända till femton. S. k. drikeslam såldes för femtio år sedan för tre eller fyra riksdaler stycket, och mer än fem tilläts ingen slaktare att begära för sådant kött.

Om slaktarne icke höllo godt, fett och väl slaktadt kött till salu, bötfälldes de första gången till 3 rdr 16 sk. banko, hvilken plikt för hvarje upprepad sådan förseelse fördubblades, men fjärde gången medförde förlust af deras borgerliga näring, och de måste då alldeles upphöra med yrket.

Sak samma var det med bagare och bryggare, i fall de icke hade goda varor. Illa bakadt, osmakligt eller underviktigt bröd togs genast i beslag, och säljaren eller tillverkaren befordrades till straff.

I handtverkshuset förtärdes till måltiderna vanligtvis hårdt spisbröd, hvilket var något billigare än i vår tid, under det att det mjuka brödet just icke undergått stor prisstegring. Ett franskt bröd kostade då 4 runstycken banko, det vill säga en half skilling riksgäld eller två styfver, men vägde ej mer än 2 lod, hvilken vikt sedan till och med sänktes till 1 3/4.

Det läckraste bröd vi barn kände till var en fyra-skilling kryddlimpa. Den skulle först väga 18 lod, men nedsattes sedan till 15.

Vid våra måltider dracks i hvardagslag s. k. sämre måltidsdricka eller »enkelt öls svagöl», som alltid köptes hem i fat, hvilket kostade omkring 4 riksdaler riksgäld. Gesäller och lärgossar måste nöja sig med spisöl, sämsta sort svagdricka för 24 skil. ankaret. Ett fat »dubbelt öls svagöl» eller s. k. bättre måltidsdricka kostade nära 6 riksdaler fatet, och ett fat riktigt dubbelt, som vi fingo smaka på till jul, var nästan dubbelt så dyrt, hvarför det förekom endast i förmögnare hus. Det lär ha hänt, att priset stigit ända till 14 riksdaler fatet.

Vin syntes sällan till i enklare borgarfamiljer, men på våra föräldrars bjudningar vid jultiden fanns dock rött franskt vin, som dracks ur små spetsglas med socker till. Sockret lades likväl ej alltid i glaset, utan togs i munnen, och fruarna sögo på sockerbiten och smuttede på vinet i de små glasen.

Min far var en ordentlig man och ansågs mycket nykter, men tog sig en sup till hvarje mål. På den hvitmålade skänken i salen, det ena af våra två rum, stod ett brännvinschattull af sockerkist, och det innehöll två stora flaskor, som fylldes efter behof genom inköp hos destillator Falkman vid Lilla Nygatan. Om det då nya Svenska nykterhetsällskapet bekymrade sig min far icke.

»Det är bara påhitt,» brukade han säga och öfverlastade sig aldrig. Sällan besökte han någon källare. Det kunde dock hända, att han i sällskap med någon yrkesbroder tittade in på Tyska lejonet i hörnet af Skomakaregatan och Tyska brinken eller på Druvan i hörnet af Vesterlånggatan och Stora Gråmunkegränd, och hvad han vid sådana tillfällen fått höra berättade han alltid efter hemkomsten, hvilken vanligtvis icke fördröjdes till någon nattlig timme. I hvardagslag gick man till sängs klockan nio.

Husmoderlig almanack.

December.

I december upptages husmodern i främsta rummet af *julbestyr*. I god tid *lutar* hon sin *fisk*, nedsaltar *julskinkan* (som blir riktigt läcker, om man sedermera under kokningen tillsätter ett glas brännvin), ser om *iulkorsfen* och *frukt-förrådet*, bereder *konfekt* till julbord och julgran, bakar de sedvanliga *vörtlimporna*, *pepparkakorna*, smörbakelserna, klänetter m. m. och putsar och fejar hela huset. (Såvida det ej är barvinter, tjänstgör snö vid rengöring af mattor, dock måste den sopas af, innan den hunnit smälta).

Har hon att tänka på julgåfvor åt aflägsna barn eller släktingar, så lagar hon, att dessa afsändas i god tid — alltid besinnande, att post och järnvägar ej kunna befördra dessa massor af paketer lika snabbt som eljes. På det att *adresstappar* ej må tryta, tillrådes att laga i ordning sådana af linne med papper alldeles slätt klistradt inunder, så att bläcket ej må flyta; men man låter dem torka, innan man skriver adressen. — För att komma minnet till hjälp, huru stora och hvilka julklappar man förut gifvit åt tjänstefolk, hjälpgummar och fattiga, hvilka man brukar ihågkomma med gåfvor, är det, bra, om man inrättat åt sig en anteckningsbok: eljes händer det lätt, att man ger precis samma sak flere år å rad. I samma bok kan man ju anteckna alla födelsedags-, bröllops- och andra presenter, som man gifver bort under årets lopp.

Den som ej har gasbelysning, utan måste upplysa sin våning med *fotogenlampor*, kan till julen höja deras lyskraft genom att tillsätta kristalloljan litet kamfert. *Vax- och stearinljus* brinna ej så snart slut, om man ej tager in dem i varmt rum, förrän de skola tändas, och dessförinnan förvarat dem i fryskallt rum.

Vid inrättningen af *själfva julrummet* kan husmodern ådagalägga sin smak och sitt skönhets-sinne. — *Julgranens* plats rättar sig efter rummets storlek och möblering. Af god effekt är det att placera den framför en spegel, som reflekterar hennes strålande bild. Minst i vägen i små, men höga rum är den, om man hänger upp den som ljuskrona i taket. Stammen sägas då utaf tätt vid det det nedersta gröna kvisthvarvet och klädes där med en stor rosett af guld-papper.

I julbrådsken brukar husmodern ej finna tid att ordna och städa riktigt i alla byrå-lådor och skåp, men under de lugna dagarna efter helgen, innan det nya året inträder, kan hon äfven hafva hunnit med detta.

Stenia.

Blommor.

För Idun af Helena Nyblom.

(Forts. o. slut fr. föreg. n.r.)

En af dem, en porträttmålare, yttrade en gång till en målariinna, att han ofta började sin dag med att måla några blommor för att få en riktig känsla för färg.

Det kommer troligtvis icke att vara länge, förrän man äfven hos oss får syn på, huru en blomsterdekoration kan ge stämning åt ett rum. Hvarken porträtt- eller landskap-målare kunna dock i sina ämnen finna så färgrika modeller, som dem blomstermålarna ha att tillgå. Så som blommor kunna glöda, och en sådan färg-kala som de olika blommorna ha att bjuda på, det har icke sitt motstycke i något annat i naturen. Det finnes heller intet land eller folk, som icke har använt blommor eller blomstermotiv som dekoration, antingen direkt eller tillämpadt i de olika handverken, i väf eller broderi.

De folk, som utan tvifvel hittills ha drivit blomsterdekorationen med mest smak, äro kineser och japaneser.

I Japan är blomstermålning uppdrifven till en sådan virtuositet, att hvarje konstnär, som utöfvar den, sysselsätter sig med att måla ett slags blommor, vattenblommor, fruktblommor

eller trädgårdsblommor o. s. v. Hvilken färdighet de måste få genom att så där i det oändliga studera samma växt, kan man lätt tänka sig. Till sist måtte de kunna göra det med förbundna ögon.

Men dock kan man icke tycka annat, än att detta i alla fall är ett något trångt sätt att idka konst, att evigt och alltid upprepa samma modell, ehuru det ej kan nekas, att japaneserna också uppnå en säkerhet och en lätthet att med få linier återge en plantas karaktär och ställning, som ingen europé kan göra efter.

De besitta dessutom en alldeles egen smak att fylla ett rum på bästa sätt. De många japanska skärmar, lackeringar o. s. v., som vi se hos oss, bära vittne därom. Men allra mest kan man öfverbevisa sig om detta genom att betrakta godtköpssakerna från detta land, de små papperssolfjädrarne, de tunna papperen, dekorerade med figurer och blommor, de kulörta papperslyktor o. s. v., som man för några öre kan köpa i alla japanska bodar hos oss. Till och med på de allra billigaste kan man se, med hvilken öfverlägsen säkerhet en växt eller blomma äro utkastade, i de djärfvaste förkortningar, med en elegans i utförandet, som blott den kan inlägga, hvilken har studerat sin konst till botten.

Kinesernas blomstermålningar på rispapper äro utförda med den mest samvetsgranna noggrannhet, som gränsar till pedanteri, men de sakna den lätthet och frihet, som beteckna de graciösa japanernas blomsterdekoration.

Af japaneserna kan man lära sig den konsten att aldrig öfverlasta ett rum med dekoration. Det enklaste och noblaste behöfver icke komma massvis för att göra verkan, och man ser hellre på en målad gren än på stora brokiga blomsterdekorationer.

I de flesta länders väfnader och broderier ingå blomstermotiv, men för det mesta upplösta i andra ornament. Att använda naturliga blommor i sådana stoffer, som skola tjäna till mattor att gå på, därtill ha både perser och araber haft för god smak.

Det är blott en så fördärfvad smak som den vi européer presterade i början af och rätt långt in i detta århundrade, som kan tillläta sig att väfva eller brodera golfmattor med kolossala rosor, penséer eller andra välskapade blommor, hvarpå herrar och damer sedan skola sätta sina skoklackar. Ja, det är till och med ganska stötande och meningslöst att pryda soffkudden, mot hvilken man skall luta sitt hufvud, med direkta kopier efter naturliga blommor.

Vanligtvis äro också de damer, som förfärdigat liknande konstverk, alldeles icke nöjda med, att deras gäster använda sådana kuddar till sitt naturliga bruk. De sitta i en hemlig ångest, för att dessa blekröda rosor och jättestora penséer skola taga någon skada af mänsklig beröring, — jag vill nu icke tala om de längesedan omodernerna, pärlbroderade soffkuddarne, som skaffade dem, hvilka hade den djärfheten att använda dem, ett vanstäldt, kopparrigt utseende.

Jag erinrar mig därvid alltid Mark Twains historia om en ung amerikansk fru, som hade prydt alla soffor och stolar med en sådan rikedom af blomsterprydt tapisseri, att hennes olycklige unge man, som kom hem trött från sitt arbete, oupphörligt blef bortjagad från alla möbler med de orden:

»Tänker du verkligen sätta dig på mitt blomsterbroderi,» till dess han alldeles utmattad utbrast:

»Är det något väsentligt som hindrar, att jag går och sätter mig på ett klädstreck?»

Hvad man har i sina rum bör kunna användas, annars skall det icke vara där, och de mönster man använder på mattor och stoffer böra vara af det slag, att det icke förefaller en naturvidrigt att gå på dem, sätta sig på dem eller luta sitt hufvud mot dem.

Föreningen »Handarbetets vänner» har häri angifvit den rätta smaken genom att alltid för stoffer, som skola användas till praktiskt bruk, blott välja stiliserade mönster.

En annan sak är, att på sådana draperier och stoffer, som blott skola hänga till prydnad som t. ex. portierer eller lösa stoffer att bekläda väggarna med, eller på skärmar, som stå upp-spända, kunna naturliga blomstermotiv användas, då sålunda anbragta stoffer nästan göra samma verkan som en målning.

Broderi i båge, då ett arbete utföres med lefvande blommor till modell, är en konst, som ligger måleriet mycket nära. Blott de, som kunna teckna och till en del nyttja färgerna, kunna utföra detta slags handarbete, som väl må betecknas med namn af konstverk, och få damer ha tillräklig talang och tålmod att utöfva denna konst. Icke heller passar det sig, att dessa konstbroderier användas anorlunda än som draperi till prydnad, liksom man förr i världen upphängde gobeliner och väf vid festliga tillfällen.

Om man undersöker de olika broderi- och väfmönstren, skall man snart finna, hurusom blommor och växter ofta ligga till grunden för både teckning och färger.

Ända från det egyptiska motivet med den öppna och slutna lotusblomman och accantus-bladet i pelarekapitelerna till de brokiga orientaliska mattorna är det beständigt blommorna, som leka i konstnärernas fantasi, och hvad som isynerhet frapperar en i de många af de mönster, som de orientaliska folken och alla nationers bondfolk använda, är djärfheten i färgsammanställningen, som ofta kan verka likt blomsterpraktiken i en äng, där naturen icke är rädd för att strö högrödt och ljusrödt, lilas och blått tillsammans i brokig mångfald.

Hur mycken smak och medfödt färgsinne det dock behöfves för att afväga de olika färgerna rätt, så att de väcka uppmuntrande och icke stötande för ögat, ser man bäst, när färgerna äro orätt eller smaklöst blandade.

I detta, liksom i allt annat, kan man icke nog studera och fördjupa sig i naturen, naturen som om sommaren skänker oss blomsterskönheten lefvande och lär oss att som tröst för denna, när den vissnar, utföra arbeten, som påminna om den och glädja våra ögon med de linier och färger, som blott blommorna besitta i den mest fulländade grad.

Ur notisboken.

Svenska kvinnoföreningen för fosterlandets försvar har, då från många håll uttalats en önskan om, att man i stället för reda penningar, som kanske ej alltid kunna undvaras, måtte få öfverlämna ett eller annat umbärligt värdeföremål, gärna velat gå dessa önsknings till mötes och därför inom sig bildat en särskild komité, uteslutande afsedd att insamla och i penningar förvandla dylika gåfvor. Ett upprip i afsikt att väcka intresse för detta sätt att offra på fosterlandets altare har ock utställt och skall säkerligen vinna genklang hos många. Dylika bidrag mottagas af friherrinnan Anna Rappe, f. Sandahl, Stockholm m. fl.

*

Efter 30 års verksamhet såsom ordförande för Kungsholms församlings skyddsförening härstädes har nu friherrinnan Adèle Lindersköld lämnat denna befattning, som hon med sällspord kärlek till

de fattiga och aldrig tröttnade omtanke om deras intressen handhaft. Till ny ordförande har utsetts fru Pauline Norrman och till medlem i styrelsen fru Julia Sjöholm.

*

Schackspelande damer äga numera att ingå såsom ledamöter i Stockholms schacksällskap. Anmälningar om inträde göras genom någon förutvarande ledamot hos grosshandlare S. Salomon, Skeppsbron 44, eller bokhandlare R. Sahlberg, Fredsgatan 17.

*

Regementet tackar för god vakt. Härom aftonen samlades å dragonkasernen i Ystad varande officerare af Skånska dragonregementet jämte damer till fest, med anledning af att Patriotiska sällskapet tilldelat uppapperskan å kasernen *Johanna Carolina Valter* medalj för långvarig och trogen tjänst. Kasernen hade på grund häraf iklädt sig en festlig skrud. Trapporna upplyste af kulörta lyktor, och orderrummen voro rikt illuminerade och smakfullt prydda med flaggor, vapen och dylikt. Ett af hörnen upptogs af en transparang med festföremålets initialer. Utanför orderrummen var manskapet, tillhörande kommanderingen, uppställt.

Sedan alla voro samlade, överlämnades till *Johanna Valter* medaljen och frambars regementets tack för det nit och den pliktrohet, som hon städe lagt i dagen. Till trotjänarinnan hölls därefter ett längre, versifieradt, högstämmt och delvis humoristiskt tal, som åtföljdes af hurrarop. *Johanna Valter* har tjänat sammanlagt 19 år å kasernen, däraf 10 år under hvilka dragonregementet varit förlagdt i Ystad och dessförinnan hos kronprinsens husarregemente.

*

Ett lif i biljettluckan. En för Linköpings teaterpublik välbekant person, nämligen biljettförsäljerskan fru *Albertine Valborg Schéele*, har afldit, 76 år gammal. Hon har under 30 år varit biljettförsäljerska vid Linköpings teater samt vid baler å Stora hotellet m. m. Sista gången hon skötte denna funktion var då von der Ostens sällskap besökte staden. Hon var redan förut krasslig, men därefter insjuknade hon på allvar.

Den gamla fru Schéele var högt aktad af alla för sitt tillmötesgående sätt, och de teaterdirektörer, som besökte staden, kunde ej nog berömma den gamla, trogna och redbara biljettförsäljerskan.

*

En kvinnlig afrikaresande. Kort efter Stanleys återkomst från Emin pascha-undsättnings-expeditionen, begaf sig en amerikanska, fru *French Sheldon*, af på en forskningsfärd i Afrika, kom lyckligt till baka och har nu öfver sin resa utgivit en bok med titeln: »Från sultan till sultan».

Resan började egentligen i Zansibar, men äfventyren redan i Calais, där vid hennes afresa vännerna fulla af deltagande blickade — på den vackra fruns kvarlämnade man.

Från Mombasa gick fru Sheldon till Kilimandscharo, beledsagad af 130 bärare, alla väl beväpnade. Därpå tågade hon in på den blodtörstiga Masai-stammens område, men hennes kvinnliga behag fjättrade så de vilda, att hon banade sig väg, utan att behöfva aflossa ett enda skott. Höfdingen för de fruktade masai var älskvardheten själf och gaf fru Sheldon audiens, ehuru det eljes ej var hans vana att mottaga fruntimmersbesök. Han visade henne äfven sitt välförsedda harem, och man må hoppas, att hans sträfvan att roa sin gäst, ej inbringat honom allt för många spraklänxor, ty första sultaninnan skall ha varit mycket »förärgad och svart-sjuk», emedan hon i fru Sheldon förmodade en rival. Därpå drog forskarinnan (»fotograferande och under lejonens ryttande och shakalernas tjut») rundt om Kilimandscharo och kom sedan tillbaka på tyskt område — så står det skrifvet i hennes egen bok.

Teater och musik.

Kungl. operan uppförde i lördags för första gången *Ivar Hallströms* förr aldrig gifna 3-aktsopera »Granadas dotter» till text af *H. Christiernsson*. Salongen var fullsatt och bifallet ljudade litet emellan. Och dock torde det vara svårt att förutsäga, om denna opera kommer att få något långt lif eller ej. Musiken är visserligen ganska melodjös och instrumentationen, särskildt hvad beträffar blåsinstru-

mentens användande, särdeles anslående, men af någon egentlig ursprunglighet eller helgjutenheter finner man ej mycket. Måhända bär libretton till en del skulden åtminstone till den senare bristen. På programmet står det »romantisk opera», men det är en blandning, synes det oss, af melodram, sagospel och opera. En hel del saker, som nu åstadkomma longörer och verka störande, borde hellre varit borta. Särskildt gäller detta om *Mateos* (Lundqvists) långa och trötta melodramatiska ballad i första akten. Första akten är nog ock den i alla hänseenden svagaste. *Jacintas* romans är dock ganska intagande, liksom ock *mulåsnedrivarnes* sång, hvarmed akten öppnas, Andra akten är otvifvelaktigt den bästa. Ett af operans bästa nummer är den lilla växelsången i denna akts första tablå mellan en gosse och en flicka, som sitta modell för infantinna-målarinnan *Eleonora*. Skada att den ej utfördes fullt måtteri. En mycket god ansats åt det humoristiska är den i samma tablå förekommande kvartetten. Vi tro ock, att det iöagalunda skulle skadat, om det komiska elementet fått litet mera spelrum i operan. I andra akten återfinnes för öfrigt ytterligare en ganska intagande romans af *Jacinta*, en dylik af styckets älskare *Ruyz* samt en kärleksduett mellan dem båda. Genom den väl anordnade baletten och den praktiga mohriska marschen med sitt lifliga tempo, gör denna akts andra tablå ett ganska ståtligt intryck. Tredje akts hufvudnummer är duetten mellan infantinna *Eleonora* och *Jacinta*. Ett framstående rum intager ock *bandlerons* visa, föredragen af hr *Lundberg*.

Libretton är allt skäligen klen. En liten kärlekshistoria förekommer visserligen i operan, men handlingen är för öfrigt så godt som ingen. Hr *Christiernsson* borde, synes det oss, med sin vana vid dylika arbeten, hafva kunnat åstadkomma något intressantare. Sådana osmakligheter som det farsartade gycklet i andra akts första tablå och sista akts knalleffekt med viaduktens instörtande (utan det minsta buller) hade varit bäst att utelämnas.

Att musiken ej förmår höja sig till någon högre schwung, beror nog ock på libretton. I alla händelser kvarstår dock så mycket af värde, att operan mycket väl låter höra sig. Glädjande är ju ock att finna, att den inhemska operadiktningen ännu ej är död.

Utförandet, som leddes af direktör *A. Hallén*, vsr, om man frånräknar några missöden bland solisterna, värdt att erkännande. I främsta rummet bör nämnas fru *Sterky* (*Jacinta*), hvilken med varm känsla och ädelt föredrag sjunger sina romanser. Fröken *Almati* (*Eleonora*) förtjänar ock att nämnas, särskildt för sitt uppträdande i tredje akten. Hr *Lemon* (*Ruyz*) lär ha instuderat partiet för tonsättaren själf. Han gör ock sitt bästa, men många brister vidläda ännu såväl sångtekniken som spelet. Hr *Lundqvist* som ciceronen *Mateo* gör hvad göras kan af den långa balladen i första akten. Att hr *Brag* har mycket goda anlag för det komiska operafacket, fick han äfven här som musikanföraren *Pedrillo Pedruga* tillfälle lägga i dagen. Öfriga uppträdande gjorde sitt bästa. — Baletterna äro vackra och anslående samt väl inöfvade.

Flere inropningar ägde rum. Efter sista akten måste äfven kompositören upprepa gånger framtråda. Konungen, som med kronprinsen samt prinsarne *Carl* och *Eugen* bevistade hela föreställningen, gaf flere gånger signal till applåder.

Vasateatern har under loppet af föga mer än en vecka åter haft att uppvisa tvänne nya program. Först drog *Offenbachs* glada »*Pariserlif*» en serie goda hus, främst naturligtvis på grund af fru *Anna Petterson Norries* briljanta tolkning af det kvinnliga hufvudpartiet. Och i tisdags afton gjorde »*Lilla helgonet*» sitt återinträde inför hufvudstad-publiken under ett bifall, som med skäl kan kallas frenetiskt och till fullo förebådar, att »*Sainte Nitouches*» dyrkan än en gång bör kunna blifva både långvarig och intensiv. Den äfventyrslystna lilla fröken *de Flavigny* har ock i den nämnda celebra gästen en framställarinna, som genom ett betagande lifligt och skålmaktigt spel får fram det kvicka partiets alla pointer, på samma gång hennes överlägsna sångkonst afvinner den spirituella *Hervéska* musiken det mesta möjliga. Hr *Warbergs* organist-operettkompositör var också en alltigenom förträfflig prestation, som höll munterheten uppe utan afbrott, och hr *Rönneblad* hade i *Fernands* uniform en af sina bästa afnar.

»*Lilla helgonet*» artar sig otvifvelaktigt att bli *Vasateaterns* högsta triumf för säsongen.

Filharmoniska sällskapet gaf i tisdags sin första abonnementskonsert i Musikaliska akademiens stora sal, hvilken var fylld till sista plats. Programmet upptog tvänne större nummer, intetdera förut här utfördt. Det första var *Ant. Dvoráks* dramatiska kantat-ballad »*Spökbruden*», satt för soli, blandad

kör och orkester. Balladens innebåll är i korthet det, att en ung älskande kvinna bortföres af sin aflidne fästmans vålnad. Till denna spökfärd har kompositören satt en synnerligen målände och originell musik, som ovillkorligen måste göra intryck på hvarje någorlunda känsligt sinne. Själva spökfärden beskrifves för öfrigt i recitativstil af en solostämman (baryton), beledsagad af växlande körsång. Däremellan förekomma särdeles vackra solonummer och duetter mellan flickan och hennes fästman, hvilka båda partier utfördes af fru *Edling* och hr *Ödmann* på ett sätt, som på det hela taget måste vinna rättvist erkännande. De vackra och melodjösa partierna lämpade sig ock förträffligt för de båda framstående artisterna. Det ansträngande barytonpartiet utfördes förtjänstfullt af hr *Söderman*. Att bifallet efter de olika afdelningarna i balladen ej var så lifligt, tillskrifva vi uteslutande den gripande verkan, som stycket synbarligen utöfvade på publiken, och som hindrade denna att komma sig före att applådera.

Som slutnummer utfördes första akts final ur *Richard Wagners* musikdrama »*Parsifal*». Ehuru verkan i konsertsalen naturligen ej ens närmelsevis kan varda densamma som på den berömda scenen i Bayreuth, så förfelade dock ej de härliga körerna med det storslagna orkesterackompanjemangt att göra det djupaste intryck på åhörarna. Och om man än genom åhörandet i konsertsalen af ett löbrutet stycke ur det genialiska musikdramat endast kan få en aning om den högtidsstund, som beredes musikälskaren vid åhörandet af dramat i dess helhet i Bayreuth, så bör man dock vara tacksam för hvad som här bjudes. Hr *Hallén*, Filharmoniska sällskapets dirigent, är ock värd det största erkännande. De båda styckena å aftonens program fingo ock ett på det hela taget synnerligen godt utförande. En andra konsert med samma program gifves i afton å k. operan.

Operasångaren Johannes Eimblads konsert, hvilken måst uppskjutas ett par gånger, gifves i morgon lördag i Vetenskapsakademien.

Förebådade konserter. Den bekante pianisten *Franz Rummel* och den likaledes väl kände sångaren *Conrad Behrens* gifva konsert härstädes i denna månad. Dagen är ännu ej bestämd.

På nyåret hitväntas fru *Teresa Careno*.

Efterskörd.

Berättelse

af

Vilma Lindhé.

(Forts.)

Jenne personligen hade ingenting hänt, som kunde göra framtiden ljusare, men hon hade så mycket mera att lefva af. Hon hade aldrig vetat, att världen var så stor, så skön och vid.

Hon satt ofta med tårfyllda ögon och såg — bara såg — insupande i fulla drag skönheten rundt om. Själva tankarne tycktes domnade — insöfda i ett operus af lycka.

Detta var hvila!

Med hvarje dag blef hon starkare, gladare, angenämare och outhärligare för sitt resällskap.

Det var inte alltid så lätt att vara till nöjes, sätta sig själf i sista rummet och endast tänka på en annans bekvämlighet och trefnad, men i den sinnesstämning hon var, såg hon inga svårigheter.

Solen sken liksom rakt in i hennes hjärta och värmden upp där. Doften från skogar och fält slog emot henne stark och kryddad, berusande som ildigt vin.

Detta var att lefva!

Endast sparsamt nådde henne underrättelser från hemmet, ty routen var ej uppgjord på förhand och ändrades mer än en gång.

Böcker och tidningar såg hon ej åt. Det var ej tid till läsning, och hvad natur och konst hade att bjuda var så öfverväldigande stort, att allt annat föreföll smått och intetsägande.

Vänliga ögon och händer mötte hennes, vänliga ord upplifvade och stärkte hennes sinne; hon var alldeles frisk nu, både till själ och kropp.

Så småningom — utan att hon kunde göra sig reda för, när det började — smög sig hemlängtan öfver henne.

Midt i skönhet och lycka kom den — tog först en helt liten plats och så allt större och större.

Hon fattade det ej själf och ville ej kalla den vid dess rätta namn — ty hvad hade väl hon att längta efter?

Underliga människohjärta! För hvarje tumsbredd af den främmande jord hon lämnade bakom sig var hon färdig att gråta af vemod och saknad, och dock skulle hon velat flyga för att komma fort nog till den plats af världen, där intet annat än arbete, försakelse och bekymmer väntade, men vid hvilken hon var bunden med olösliga band af vana, plikt och tillgifvenhet.

* * *

Lilly hade varit lycklig i det enkla hemmet på landet, där dagarna förrunno en efter en utan att, som det tycktes, lämna spår efter sig — lyckligare än någonsin förut — men modern triffes ej. För henne var naturen som död. Det vackra såg hon ej och tänkte endast på att finna afvigsidan af allt.

Dam, sol, fukt, mygg, flugor, regn, knaggliga vägar, brist på umgänge, lyx och bekvämlighet voro i hennes ögon det, som karaktäriserade landet.

Lilly hade väl till en början känt sig främmande i de nya förhållandena, men snart gått helt och hållet upp i krocketpartier, skogspromenader, fiskurer, landthushållning och trädgårdsskötsel.

För att göra ett slut på alltsammans föregaf modern, att hon ej tålte den starka luften, och flyttade in till staden så tvärt, att det nästan liknade en flykt.

Mer än allt fruktade hon, att det rika partiet kunde gå om intet, och var angelägen få saken afgjord, medan tid var och hon hade Lilly för sig själf.

Denna återvände hem med hjärtat uppfyllt af saknad efter det hon lämnat och fruktan för hvad som väntade. Redan innan hon for, hade hon känt en vaknande motvilja mot den efterhängsne kurtisören och afsiktligt uppskjutit afgörandet.

Hon var säker på, att han och modern kommit öfverens om att träffas vid badorten, och det var endast för att undfly honom hon föredragit landet.

Att han skulle fria, visste hon och hade afsiktligt uppmuntrat honom därtill — liksom hon skulle gjort med hvar och en, som skänkt henne sin hyllning.

Hans ståtliga utseende hade ej förfelat att göra intryck, liksom moderns berättelser om mer än ett kärleksäventyr, där han varit hjälten, eller om den eller den kvinnan, som suckade förgäfvos för hans skull.

Att bli vald före dem alla — ung och medellös som hon var — smickrade hennes fäfänga. Fatligt som föräldrahemmet alltid varit, hägrade också rikedomens såsom höjdpunkten af jordisk lycka, och att hon skulle säga ja, var aldeles gifvet.

Mor och dotter hade redan länge sinsemellan dryftat saken och gjort upp högtsträfvande framtidsplaner; men allt som frågan ryckte henne närmare på lifvet, blef Lilly förbehållsam och färdig.

Det skulle varit henne omöjligt att reda eller klagöra sina känslor, men säkert är, att friaren blef henne allt mera främmande och motbjudande. Det var så mycket han hade att gifva, som hon ej kunde afstå ifrån, men allt oftare önskade hon att kunna erhålla det, utan att få honom själf på köpet.

På landet i en helt ny omgivning bland människor, som omärkligt utöfvat ett stort inflytande på henne, gömde hon honom nästan; men när hon rycktes ifrån dem, var hon osäkrare på sig själf än någonsin och ett lätt byte för hans och moderns förenade böner och föreställningar.

När Agnes kom hem, voro ringarne redan växlade, och göra något till saken kunde hon ej, helst Lilly drog sig mer tillbaka än någonsin, afböjande hvarje försök till närmande eller förtrolighet.

Agnes hade aldrig haft något gemensamt med henne och höll ej af henne som af bröderna; men hon längtade efter hennes tillgifvenhet mer än efter allt annat och kände ibland en nästan sjuklig trånad efter att smekas af hennes mjuka händer eller kyssas af hennes barnsligt vecka läppar, som hon ansåg besudlade af fästmannens kyssar.

Att se honom komma och gå, som om han hörde till familjen — hvilket han ju också gjorde — tog bort all känsla af trefnad, och mängen gång vände hon tvärt, när hon såg hans sidenfodrade ytterrock i tamburen, och gick långa vägar bara för att slippa träffa honom. Sedan han fått fötfa i hemmet, kände hon sig hemlös där.

Af hans välstånd drog modern redan fördel, och det plågade henne ända till leda att se spåren af hans frikostighet.

Dyrbara smycken, sidentyger, lyxartiklar, viner, delikatesser, blommor, frukter, åkturer och teaterbiljetter regnade ned dag efter dag, liksom köpte han till högt pris en kurtisan i stället för att vinna ett hjärta.

Slutna inom samma trånga väggar lefde mor och döttrar, så skilda i känslor och tankar som hade de aldrig haft något gemensamt.

Hvad som för Agnes var sorg och skam, var för modern glädje och triumf, och medan den ena kämpade en förtviflans kamp, bröstade sig den andra själfbelåten, öfvermodig och skrytsam. Att se henne sådan gjorde Agnes utom sig.

* * *

Regnet slog mot fönsterrutan, höll upp ett ögonblick, liksom för att hämta andan, och smattrade på med förnyad kraft.

I äppelträdens grenar slet höststormen vildsint och hårdhänt. Bladen voro till största delen borta, och de nakna grenarne liksom jämrade sig, där de vredos om hvarandra.

Det var söndagsförmiddag. Agnes satt vid sitt skrifbord med hufvudet lutadt i handen. Framför henne låg en hög obetalta räkningar.

Dubbelt så mycket penningar, som hon ansett behöfliga, hade använts under hennes frånvaro. Här framför henne lågo bevisen därpå.

Kreditsystem och smålån hade i alla tider varit moderns hjälpmedel för tillfredsställelse af fäfänga och nöjeslystnad. Agnes visste, att det var på detta fadern stupat.

Hon var hederlig ända till pedanteri, liksom han, och det fanns ingen dag, då ej tanken på dessa åsamkade småskulder brände henne som en plåga och en skam.

Att modern aldrig ägnade dem en tanke, visste hon. Blef det betaldt, var det bra, men egentligen var det aldeles likgiltigt. Att bli kräfd var ett obehag — eller snarare en oförsämndhet — ty hvartill voro väl butikegarne ämnade annat än till att passa upp sina kunder och vänta, tills det möjliga fölle dem in att betala.

Häftigare än någonsin smattrade regnet mot rutan, och Agnes ryste till.

Ute och inne var lika mörkt, hopplöst och dystert. Det var som hade sol och sommar aldrig funnits!

Med sitt arbete, sina krafter skulle hon betala allt detta eller låta det vara, bära skammen och tvinga samvetet till kompromisser.

Att veta, att det ej fanns pengar att köpa ved till vintern eller möjlighet att skaffa varma underkläder och skodon, medan det frossades i lyx och öfverflöd, så att det hela liknade en hvitmenad grift, kom henne att rodna af blygsel och vrede.

Hon hade kommit hem, stark och förtröstansfull, uppfyllt af goda föresatser, och redan nu svek henne modet.

Det första som mött henne var ett bref från Viktor, äldste brodern, som studerade till läkare.

Hon hade räknat på, att han skulle taga medicofilen redan detta år, och nu skref han, att han slagit om och ämnade bli skriftställare. Han hade begäfnig, det visste hon bättre än någon annan, men det skrämde henne, att han kastade den säkra brödkakan för något så osäkert som författarebanan.

Det var något annat i hans bref också, som plågade henne. En frihet i ton, uttryckssätt och lifsåskådning, som visade, att han kastat sig ut i lifvet och med det samma slitit många af de band, som förenat dem.

Det var som hade hon till hälften förlorat honom, och på samma gång visste hon, att om de träffats dagligen, skulle de förstätt hvarandra och hans åskådningssätt blifvit hennes samt hennes trånga värld öppnat sig för vidsträcktare vyer.

Det kändes så bittert att inte få följa med i hans utveckling, utan sitta här insnärjd i nät af ljumna småbekymmer, som väl en dag skulle stjåla sista gnistan af lefnadsmod och själsfriskhet.

För den yngre brodern oroade hon sig ännu mer. Själf skref han nästan aldrig, och hon saknade hans glada, pojkaktiga meddelanden, men i Viktors sista bref — som hon fått just denna morgon — stod att läsa. »För Ernst är jag mycket bekymrad. Han har, som du vet, alla egenskaper, som göra honom omtyckt af kamrater och i sällskapslifvet, men saknar karaktär och motståndskraft. Med studier går det klen, oaktadt hans goda hufvud, ty kvartetsång, glada lag och galna upptåg taga det mesta af hans tid.

Kär är han också — som alltid — denna gång i en skådespelerska, som gästas staden. Lyckligtvis reser hon snart, och då är det slut — tills härnäst. Jag förmanar och föreställer så godt jag kan, men tycker själf ej om rollen af mentor och

är rädd förlora något af hans tillgifvenhet. Lita emellertid på, att jag gör hvad jag kan, du kära lilla mor.»

Hennes ansikte ljusnade upp som alltid vid tanken på detta smeknamn bröderna gifvit henne.

Hon hade tidigt fått ett hem att sköta. Fått alla bördorna, alla plikterna; men inte kärleken, inte eganderättens myndighet och styrkande glädje, och därför också i känslan af vanmakt mer än en gång gifvit allt förlorat.

Eget hem, egna barn skulle hon aldrig få — det var försent nu! Den tidpunkt, då det egentligen kunnat komma ifråga, hade hon ej haft tid att tänka därpå, och nu var friheten henne kärare än allt annat — så trodde hon åtminstone.

Barn hade hon ju dessutom, ty ingen mor kunde älska sina söner högre än hon älskade sina gossar, som hon kallade dem.

Deras framtid, deras intressen, framgång, ära eller nederlag voro också hennes, och här satt hon med sina moderliga farhågor, utan att äga moderns rättighet att gripa in eller modersnamnets helgade myndighet att stödja sig vid.

Och hvem är det, som motarbetar mig och gör oss alla olyckliga, frågade hon sig.» Om hon vore borta, som inte lefver till någons nytta eller glädje!»

Det var inte första gången dessa tankar stego upp inom henne. Hon förjagade dem, förebrådde och anklagade sig själf, men bära sig åt hur hon ville, kommo de igen likt hungriga gamar till det lockande rofvet.

»Om hon gick bort — om...?»
Där kommo de på nytt, de upproriska, syndiga tankarne.

Hon lutade hufvudet mot bordskanten och bad om att kunna förlåta och fördraga som fadern gjort; men det var ingen kraft i bönen, och det hjälpte ej att söka frammana hans bild. Det var som hade hon först nu förlorat honom, och någon glädje öfver att träda i hans fotspår kände hon ej.

Plötsligt lyfte hon hufvudet som för en uppenbarelse.

Hon hade lofvat sig själf under de lyckliga sommardagarna att bära hvad än komma skulle — bära det villigt och tåligt som ett stort tack för det härliga hon genomlevat, och nu svek hon sitt löfte.

Den som skapat världen skön och stor, hade han då ej makt att uppehålla henne — stoftgrandet?

Det var som hade med ens ett vidsträckt perspektiv öppnat sig, ur hvilket tafla efter tafla trädde fram för att göra sig påmindt. Doftande skogar, bördiga dalar, breda elfvar och strida forsar.

Hon slöt ögonen som för att bevara, gömma och bibehålla den sköna synen och såg på nytt. — Mäktiga bergskedjor, där snön låg öfverst, glittrande i solskenet likt glada tankar. Djupa, klargröna vatten, leende ångar och fält, fridfulla människoboningar och — hafvet.

Här stannade tankarne.

Hon mindes särskildt en solnedgång.

Hon hade suttit uppe på en klippspets med hafvet under sig — till venster fritt ända ut till synranden, men till höger uppfyllt af skär — och därbakom fastlandet med oregelbundna blågrå klippformationer.

Det var ingen leende tafla. Ett oväder var i antågande, och solen stod blodröd nere vid horisonten, omgifven af gråredelina moln, som allt mer gingo öfver i svart.

Vattenytan låg oljigt blank — blott fläckvis krusad — men långt från fjärran hördes ett doft ryttande som växte, vidgades, kom allt närmare och inom kort skulle jaga skyhöga vågor upp mot stranden.

Aldrig hade hon sett sådana molnbildningar — sådana färger! Guld, purpur, blågult, grönbliätt, violett och svartbrunt — och så reflexer på klippor och skär och återspeglningar i vattnet!

(Forts.)

Innehållsförteckning.

Carolina Harrison; af Signe Ankarfält. (Med porträtt.) — Notturmo; af Fredrik Nycander. — Arbetsbrist; af Mathilda Langlet. — Giftmålsgäster. III: Sockenskråddaren; af Ase. — Glädjebingare; af Mathilda Roos. — Julfrid; af Maya Bernhardsdotter. — På Börsen; en vandring genom utställningen och basaren till förmån för de svenska kvinnornas Chicagoutställning — Ur det extra nummer af Idun. — Svenska villan och dess mästare. — Iduns julkalppbasar. — Från farmors ungdom; berättadt af henne själf och för Idun upptecknat af Olof Luvdén. 4. — Husmoderlig almanack. December; af Stenra. — Blommor; för Idun af Helena Nyblom. (Stut.) — Ur notisboken. — Teater och musik. — Efterskörd; berättelse af Vilma Lindhé. (Forts.)